

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 1036

24. VELJAČE 2023. CIJENA 50 DINARA

Sjednica HNV-a

Izabran Izvršni odbor i dopredsjednici

SADRŽAJ

8

Prijem u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog

Otvorena vrata za nacionalna vijeća

10

Položaj i prava nacionalnih manjina u Srbiji i Hrvatskoj (XIV.)

Obrazovanje na srpskom jeziku u Hrvatskoj

12

S. Stanka Oršolić, redovnica Družbe sestre Naše Gospe, aktivistica u suzbijanju trgovanja ljudima

Stvarnost od koje bježimo

16

Prelo sićanja, Subotica

Blago koje se nosi s ponosom

20

Petrovaradinski karneval Podgrađe pod maskama

30

Predstavljen novi dvobroj časopisa *Nova riječ*

Pregled književnih gibanja

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Josip Stantić (zamjenik predsjednika), Branimir Kuntić, Dragan Muharem, Marko Tucakov, Krunoslav Đaković, Josip Dumendžić, Tomislav Vuković i Karolina Bašić

RAVNATELJ:

Ladislav Suknović
e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs
Ivana Petrekanić Sič
(koordinatorka dopisne službe)
dr. sc. Jasminka Dulić
(novinarka, urednica političke rubrike)
Željka Vukov
(novinarka, urednica društvene rubrike)

Davor Bašić Palković
(novinar, urednik rubrike kultura)
Ivan Ušumović
(novinar, urednik sportske rubrike)
Zvonko Sarić
(novinar)
Jelena Dulić Bako
(novinarka)
Suzana Darabašić
(novinarka dopisništva Srijem)

LEKTOR:

Zlatko Romić

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)
KOMERCIJALISTICA:
Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;
++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika d.o.o., Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315
COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija
u publikaciji Biblioteka
Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Skeniraj
i preuzmi
aplikaciju

Prela, *mačkare* i karnevali

Počelo je s *Velikim prelom* u Subotici, a nastavilo se u Lemešu, Plavni, Vajskoj, Sonti, Beregu, Somboru, Monoštoru, Tavankutu, Đurđinu, Sotu, Golubincima, Petrovaradinu, Starčevu, župama... Prela, *mačkare* i karnevali. U svim tim mjestima bili smo i mi. Ali neću o tome, to nam je posao, već o tome koliko su prela, *mačkare* i karnevali ove godine bili posjećeni. Za većinu prela tražilo se mjesto više, *mačkare* i karnevalske povorke vratile su se u mjesta u kojima ih nije bilo prijašnjih godina. Neki su i »prerasli« okvir svoje zajednice i postali dio gradskih događanja.

Godinama su to *Golubinačke mačkare*, a ove godine i karneval u Petrovaradinu, a sva izvješća s tih događaja započinjala su s nazivima hrvatskih udruga koje su ih organizirale.

Fešte u onim manjim mjestima teško mogu napraviti medijski proboj kao Golubinci ili Petrovaradin, ali već je veliko što su se vratile tamo gdje ih nije bilo. Već je veliko to što postoje oni koji su spremni biti prvi, što postoje oni koji su ih spremni podržati, pomoći, što postoje oni koji žele biti dio toga. I to je dojam proteklih dana. I kada se zbroje sve manifestacije proteklih tjedana sudjelovalo je u njima nekoliko tisuća ljudi. Od onih koji su danima prije planirali svoje sudjelovanje u karnevalskoj povorci, osmišljavali i pripremali svoje maske, pomagali u organizaciji, organizirali ili samo bili gosti i promatrači.

Nije malo. Ne samo gledano kroz brojke već gledano i kroz to što će mnogi i nakon ovog pokladnog slavlja nastaviti raditi u udrugama, pomagati na razne načine, posjećivati manifestacije, osmišljavati nove programe, osnivati udruge tamo gdje ih nema, a ima ljudi.

Kao što su u Plavni oživjeli *tute* i organizirali *Pokladni bal*. Kao što su u Bačkom Petrovcu ili Hrtkovcima, Platičevu i Nikincima osnovali udruge. Iako ih, kao u Bačkom Petrovcu, nikada nije bilo ili su, kao u Hrtkovcima, Nikincima i Platičevu trebale proći godine da se koliko-toliko zacijele rane 90-ih.

Jednu zajednicu čine ljudi, a oni su tu.

Z. V.

Debo četvrtak u DSHV-u

Ove godine obilježen je lijepi pokladni običaj ovdašnjih bunjevačkih Hrvata – *Debo četvrtak*, čime i Demokratski savez Hrvata u Vojvodini daje svoj obol očuvanju bogatog kulturnog naslijeđa ovdašnjih Hrvata. *Debo četvrtak* priređen je 16. veljače u Domu Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini u Subotici.

Debo četvrtak je posljednji četvrtak u pokladama prije Čiste srijede, dana kada počinje korizma. Na ovaj dan, za predstojeće vrijeme posta, svaki vjernik pripremao se tako što je jeo devet puta. Na taj način, vjerovalo se, skupio bi dosta energije da može izdržati četrdeset dana

posta i nemrsa tijekom korizme. Posljednje, deveto jelo na *Debo četvrtak* bili su *fanki* (krafne), koji su već tradicionalno posluženi i u Domu DSHV-a.

»Ovogodišnji *Debo četvrtak* okupio nas je u dobroj vjeri i raspoloženju, obodrene novim pozicioniranjem naše stranke na političkim mapama Srbije, te spremne da doprinesemo najboljim učincima 'nove stvarnosti' Hrvata u Srbiji! Na isti način kako smo to u DSHV-u započeli prije dva desetljeća, ugrađujući tradiciju Bunjevaca Hrvata katoličke vjere u naše djelovanje, susreli smo se – članovi tijela naše stranke, Mladeži i pojedinih mjesnih odbora – i razgovarali o tome kako naprijed. Obećali smo si u tome biti aktivni, svatko u svojem području djelovanja. U tome nas je ohrabrio i predsjednik podružnice DSHV-a Subotica i narodni zastupnik DSHV-a u Skupštini Srbije **Mirko Ostrogonac** i prilikom ovog pokladnog običaja, prenoseći pozdrav i poruku zajedništva predsjednika DSHV-a **Tomislava Žigmanova**«, navodi se u priopćenju DSHV-a.

H. R.

Osnovan MO DSHV-a Bač

U župnom domu župe sv. Pavla u Baču 21. veljače je osnovan Mjesni odbor Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini za Bač.

Za predsjednika Mjesnog odbora izabran je **Ivan Filipović**, za dopredsjednika **Vladimir Penavin**, tajnica je **Snežana Rogić**, a predstavnik Mladeži za Općinu Bač **Ivan Džanić**.

Osnivanju novog mjesnog odbora nazočili su zamjenica predsjednika subotičke podružnice DSHV-a **Josipa Vojnić Tunić**, predsjednik Mladeži subotičke podružnice **Ninoslav Radak** i tajnica središnjeg ureda DSHV-a **Lozika Jaramazović**. Osnivanje su podržali i članovi iz MO DSHV-a Vajska i MO DSHV-a Plavna.

H. R.

Započeo lektorat hrvatskog jezika i književnosti

U prostorijama Hrvatskog nacionalnog vijeća u Srbiji započeo je 15. veljače lektorat hrvatskog jezika i književnosti koji ove godine pohađa 21 polaznik pod vodstvom lektora hrvatskog jezika i književnosti **Perice Vujića**. Radi se o dvosemestralnom Programu za stjecanje kompetencija iz hrvatskog jezika, kulture i književnosti s metodikom rada koji se izvodi u okviru Centra za usavršavanje nastavnika Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Novom Sadu. Ovaj lektorat je otvoren u lipnju 2018. godine.

»Danas započinje peta generacija lektorata hrvatskog jezika. Prvo predavanje je održano u HNV-u, 21 polaznik se prijavio i ove godine idemo s nešto većom skupinom polaznika lektorata. Možda lektorat kasnije počinje nego prethodnih godina, ali detaljnom analizom nastavnog kadra utvrdili smo sve potrebe i ciljano pozvali ljude određenih profila koji su nam potrebni kako bismo podigli jezičnu stručnost nastavnog kadra. Tako da su sad na lektoratu svi oni koji su predmetno stručni da izvode nastavu, ali jezično nisu i ovaj lektorat će pomoći da steknu i tu jezičnu kompetenciju te da na taj način još kvalitetnije izvode nastavu na hrvatskom jeziku. Ovdje su na lektoratu nastavnici, profesori, odgojitelji, učitelji; svi predaju na hrvatskom jeziku, a ima i samo nekoliko njih koji su se prijavili i imaju namjeru predavati. Lektorat vodi profesor Perica Vujić, on je poslan od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske. On je lektor, ovo je njegova druga generacija i još će jednu godinu voditi lektorat ovdje. Polaznicima će biti omogućeno da završe ovaj lektorat do 1. rujna. Bit će i jezično i predmetno stručni za predmet koji predaju. Lektorat je ostručavanje nastavnog kadra kako bi stekli jezičnu kompetenciju za izvođenje kvalitetne nastave na hrvatskom jeziku i na koncu će dobiti uvjerenje o položenom lektoratu«, kaže članica Izvršnog odbora HNV-a u tehničkom mandatu zadužena za obrazovanje **Margareta Uršal**.

Program lektorata za hrvatski jezik i književnost održava se na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Novom Sadu, a polaznici tijekom dvaju semestara slušaju i polažu ispite iz četiri područja: Hrvatski I. i Hrvatski II. (hrvatsko znanstveno nazivlje), Hrvatska dječja književnost, Metodika – hrvatski jezik u nastavi i predškolskom odgoju te Hrvatska kultura i društvo. Ove godine program će pohađati peta generacija polaznika.

Z. S.

Neprimjerene poruke na društvenim mrežama

Gradonačelnik Bakić osudio govor mržnje prema Hrvatima

Gradonačelnik Subotice **Stevan Bakić** osudio je 17. ožujka govor mržnje i prijetnje, a na temelju prijave koje je podnijelo Hrvatsko nacionalno vijeće u Republici Srbiji.

»U svezi navedenog dopisa, osuđujem svaki govor mržnje i prijetnji, jer je u suprotnosti s politikom koju vodi predsjednik Republike Srbije **Aleksandar Vučić**, i ne pridonosi suživotu u jednoj multinacionalnoj zajednici kakva je Subotica, niti pridonosi razvijanju dobrosusjedskih odnosa među susjedima, i samim građanima Subotice«, naveo je Bakić u priopćenju.

koji je zabranjen kako unutarnjim zakonodavstvom Republike Srbije ali isto tako i međunarodnim standardima koje je Republika Srbija prihvatila.

Međunarodni tajnik HNV-a **Darko Baštovanović** pojašnjava da je prije obraćanja medijima HNV uputio dopis gradonačelniku Bakiću, jer je važno uspostaviti komunikaciju s gradskim institucijama i nositeljima vlasti u Gradu Subotica, kada je u pitanju govor mržnje, kako bi se prekinula praksa različitog tumačenja događaja i da se činom javne gradonačelnikove osude spriječi opstrukcija državne politike.

»Želja nam je da usustavimo kontinuiranu komunikaciju s njegovim uredom i suradnicima i da potvrdimo naše temeljno opredjeljenje za suradnjom s državnim institucijama i tijelima lokalne vlasti i kada su ovakvi, nemili događaji u pitanju«, kazao je Baštovanović.

Zajedničku želju za prevladavanje razlika iskazao je i gradonačelnik Bakić.

»U želji da u budućnosti gradimo mostove povjerenja, i u zajedničkoj želji da razlike prevladamo, a ne produbljujemo, pozivam vas da zajedničkim djelovanjem, i kroz razgovor, spriječimo

situacije koje bi, kao i ova na koju ste ukazali, dovele do raspirivanja govora mržnje«, naveo je Bakić u svom priopćenju.

Osudu govora mržnje od strane gradonačelnika Bakića pozdravio je Demokratski savez Hrvata u Vojvodini, a predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov** napisao je na svom Twitteru da svaki oblik javno iznijetog govora mržnje i etnički motiviranih prijetnji mora imati jasnu i nedvosmisleni osudu predstavnika vlasti.

H. R.

I da vam kažem još nešto, BUNJEVCI nikada neće biti Hrvati, prestanite da privajate ljude i pravite od njih ono što nisu. Ja ću i dalje da vas poštujem jer mentalno oboleli skup ljudi zaslužuje ogromno sažaljenje i javno vam nudim pomoć po tom pitanju! Ništa manje nisam ni očekivala od ljudi koji mrze zemlju u kojoj žive ali zato uredno koriste sve pogodnosti koje im ona nudi. Jedino racionalno rešenje je da se spakujete i odete u Lijepu valju pa tamo rasprostirete nacionalizam i sejete mržnju. Bila sam u jednom momentu spremna da vam pružim ruku ali budite uvreni da mi to više neće pasti na pamet jer ste lažovi, jer obmanjujete narod i širite mržnju! Gore zlo od vas nije hodalo ovom zemljom!

Hrvatsko nacionalno vijeće uputilo je 12. veljače gradonačelniku Subotice dopis u kome se traži hitna osuda govora mržnje. Osoba iz Tavankuta koja se na društvenim mrežama potpisuje kao Anđela Moravčić, pod pseudonimom moravcic_a, uputila je sa svojih profila na društvenim mrežama čitav niz poruka u kojima se hrvatskoj nacionalnoj manjini u Republici Srbiji poručuje kako su »skup bolesnika« i da se »sele u Lijepu našu«. Dakle poruke koje u sebi sadrže govor mržnje i izražavaju etnički zasnovane prijetnje spram pripadnika jednog naroda,

Nacionalnim vijećima 61 milijun

Predstavnicima nacionalnih vijeća nacionalnih manjina s teritorija AP Vojvodine u Pokrajinskoj vladi 20. veljače svečano su uručeni ugovori vrijedni 61,6 milijuna dinara za sufinanciranje stalnih troškova i redovne djelatnosti u 2023. godini.

»Ukupni iznosi koje dodjeljujemo isti su kao i prethodne godine, ali oni potvrđuju postojanost i, prije svega, opredjeljenje pokrajinske Vlade i našeg tajništva da se nastavi ulaganje u rad i razvoj nacionalnih vijeća, dijelom i povećanjem financijske pomoći u budućnosti«, rekao je

potpredsjednik pokrajinske Vlade i pokrajinski tajnik za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice **Zsolt Szakállas** prilikom uručivanja ugovora.

Novčana sredstva u ukupnom iznosu od 61,6 milijuna dinara određena na osnovu ugovora, dodjeljuju se putem rješenja, za stalne troškove i redovnu djelatnost 17 nacionalnih vijeća s teritorija AP Vojvodine, u četiri jednaka dijela na kvartalnom nivou, do kraja 2023. godine.

H.R.

Izabran Izvršni odbor i dopredsjednici

Na četvrtoj sjednici Hrvatskog nacionalnog vijeća u novome sastavu, održanoj 21. veljače u Subotici, vijećnici su usvojili Izvješće o realizaciji godišnjeg plana Vijeća za 2022. i izabrali novo vodstvo. Predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić** iznijela je najznačajnije rezultate rada, koji su predstavljeni i u pismenoj formi na 97 stranica. U izvješću su izneseni podaci o realizaciji planova rada dužnosnika i uposlenih u HNV-u, realizaciji projekata i posebnih planova, te planova na polju informiranja, službene uporabe jezika, obrazovanja i kulture.

Rezultati u 2022. godini

Kao najznačajnije rezultate rada HNV-a u prošloj godini Vojnić je istakla uspješno provedenu kampanju »Znam tko sam« pred popis stanovništva u Srbiji, zatim uspješno završene izbore za V. saziv HNV-a (svih 29 vijećnika birano je s jedinstvene liste »HRvati i dalje ZAJedno«), ishodovanje pokrajinske skupštinske odluke o broju i prostornom rasporedu javnih srednjih škola na teritoriju AP Vojvodine u kojoj je uvršten Hrvatski školski centar, svoj izbor za predsjednicu Odbora za hrvatsku manjinu Savjeta Vlade Hrvatske za Hrvate izvan Hrvatske, nadalje što je osigurano tri milijuna kuna u suradnji s Ministarstvom regionalnog razvoja i fondova Europske unije Hrvatske za prekogranične projekte u kojima su partneri bili dvadeset udruga i institucija Hrvata iz Srbije i udruge i institucije iz Hrvatske te je najavila da će se ovakvo financiranje nastaviti i vjerojatno povećati.

Osim toga, nastavljena je III. i IV. faza izgradnje *Hrvatske kuće* u Subotici, ishodovano izdvajanje 19 milijuna dinara od strane Pokrajinske vlade za nastavak uređenja rodne kuće bana **Jelačića** u Petrovaradinu i započeta njihova formalna suradnja s Gradom Zaprešićem, osigurani su poticaji za djecu i prijevoz učenika koji nastavu pohađaju na hrvatskome jeziku (2.338.795 dinara za prijevoz 42 učenika), dodijeljena tehnička oprema hrvatskim udrugama kulture, prvi put su osigurane i dodijeljene stipendije studentima koji studiraju u Srbiji, a koji su aktivni u životu zajednice i drugo.

Kao značajno je istakla i to što su realizirane aktivnosti na izradi Akcijskog plana za nacionalne manjine koji je bio, kako je rekla, vrlo simulativnog karaktera te je spriječeno usvajanje ovog nacrtu dokumenta.

Rekla je kako će ove godine biti najmanje pet živih sjednica, ali i da će se nastaviti praksa telefonskih sjednica kada je hitno potrebno donositi odluke.

Financiranje Vijeća, programa i projekata

Vojnić je iznijela i financijske pokazatelje te je, među ostalim, rekla kako godišnje oko 800.000 dinara troše na

komunalne troškove, oko 11 milijuna za plaće, nadalje za putne troškove oko milijun i šesto tisuća, te financiraju prijevoz djece, kupovinu udžbenika i drugo.

U prošloj godini HNV je od Srbije, APV, Grada Subotice i Općine Šid ukupno dobio nešto preko 18 milijuna dinara, odnosno 156.318 eura, te je rekla kako su na samom početku godine, ako se sagledaju troškovi i financije, u manjku od 30.000 eura i kako ne bi mogli funkcionirati i ostvarivati programe i projekte bez potpore iz Hrvatske. Istakla je i kako se proračunska sredstva od Srbije nisu povećavala dugi niz godina, a u pojedinim godinama su se i umanjivala.

Od Hrvatske, pak, HNV je dobio sredstva u visini od 1.338.948 eura za izgradnju *Hrvatske kuće* i kadrovska snaženje, dok je po natječajima i iz donacija HNV raspolažao s 115.205 eura. Istakla je kako se svaki dinar troši namjenski i da se bez ovih sredstava ne bi mogli ostvarivati programi i projekti Vijeća. Predsjednik Izvršnog odbora **Lazar Cvijin** iznio je rezultate rada ovoga tijela te je istaknuo kao nedostatak nedovoljan rad odbora i povjerenstava HNV-a, a **Margareta Uršal** je govorila o rezultatima na polju obrazovanja. Izvješće je usvojeno bez rasprave.

Politika kontinuiteta s mladim snagama

Nakon usvajanja Izvješća izabrani su, također bez rasprave, novi dopredsjednici i članovi Izvršnog odbora. Za dopredsjednike su na prijedlog predsjednice Vijeća Jasne Vojnić izabrani: za Suboticu profesor kemije iz Donjeg Tavankuta **Slavko Benčik**, za Podunavlje kv. bravar iz Vajske **Mladen Šimić**, koji je i predsjednik Hrvatske udruge *Antun Sorrg*, za Srijem studentica iz Batrovaca **Snežana Pupiće**, članica hrvatske udruge u Šidu, i za Sombor diplomirani pravnik iz Monoštora **Željko Šeremešić** koji je i do sada bio na tom mjestu.

Nakon izbora dopredsjednika, kandidati za predsjednicu i članove Izvršnog odbora su se predstavili i govorili o svojim dosadašnjim aktivnostima i planovima.

Za predsjednicu IO HNV-a kandidirana je **Karolina Bašić**, master sociologinja, koja je radila prvo kao novinarka, od 2018. je bila honorarna suradnica, a od 2020. je redovito uposlena na poslovima koordinatorice razvojnih programa i projekata u HNV-u.

»U sljedeće četiri godine ću se truditi koordinirati sva četiri područja, a budući se čulo da je bilo poteškoća na polju informiranja i službene uporabe jezika, truditi ću se podići ih na razinu obrazovanja i kulture. Koordinirat ću i rad povjerenstava koja će se osnovati i ustrojiti i svako provoditi sve preporuke i odluke koje vijećnici HNV-a usvoje«, rekla je Bašić.

Za područje kulture je kandidiran **Denis Lipozenčić**, po struci elektrotehničar računala, uposlen kao supervizor

prodaje, koji je aktivan dugo godina u HKC-u *Bunjevačko kolo*, gdje je i sada dopredsjednik i član Upravnog odbora. Predsjednik je organizacijskog odbora *Velikog prela i Dužijance malenih*. Rekao je kako će nastaviti strategiju HNV-a za kulturu, a prije toga napraviti analizu što je bilo dobro i toga će se držati, a unaprijedit će ono gdje su imali manje uspjeha.

Kandidatkinja za članicu IO HNV zadužena za obrazovanje **Nataša Stipančević** završila je Pedagoški fakultet i stekla zvanje master učitelj. Četiri godine je zaposlena u HNV-u kao asistencija u obrazovanju. »Ovim prijedlogom sam dobila priliku nastaviti s programima koji se tiču podizanja kvalitete nastave, obrazovanja i odgoja, povećati broj učenika u nastavi, stvarati pozitivne percepcije obrazovanja na hrvatskom jeziku kroz izvannastavne aktivnosti i poticaje u obrazovanju, raditi na jezičnoj stručnosti kadra i surađivati s Hrvatskom«, rekla je.

Zahvalila se na svemu što je do sada učinjeno i Margareti Uršal, koja je vodila ovo područje.

Kandidat za člana IO za informiranje **Ninoslav Radak** završava studij na Visokoj pedagoškoj školi u Subotici, aktivan je član Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, od 2018. je predsjednik Podružnice mladeži Subotice i predsjednik udruge *Hrvatski Majur* od prošle godine. Bavi se aktivno sviranjem. Rekao je da će se truditi napraviti pomake i na polju informiranja.

Ljubica Vuković Dulić, povjesničarka umjetnosti uposlena kao kustosica u Gradskom muzeju u Subotici, predsjednica je Galerije prve kolonije naive u tehnici slame u Tavankutu. Do sada je surađivala s HNV-om u području obrazovanja i kulture, prevodila udžbenike, suradnica je Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i *Leksikona podunavskih Hrvata*. Rekla je kako joj je nova dužnost izazov,

ali da joj područje službene uporabe jezika i pisma nije strano jer već deset godina radi kao prevoditeljica.

Svi kandidirani članovi i predsjednica Izvršnog odbora izabrani su na ove dužnosti.

Diplomirana pravica iz Subotice, tajnica u OŠ **Matko Vuković**, **Mirjana Stantić** izabrana je ponovo za tajnicu Vijeća.

Jasna Vojnić je nakon sjednice rekla kako svi nastavljaju raditi ono što je započeto i ono što su najbolje radili i kako je ovaj saziv Vijeća saziv kontinuiteta, ali su Izvršni odbor pomladili i kandidirali osobe koje su dugogodišnji aktivisti i »koji će u pravom smislu riječi provoditi sve odluke koje vijećnici budu u ovome mandatu donosili«.

Rekla je kako s radom na dva polja – informiranje i službena uporaba jezika i pisma nisu bili zadovoljni u četvrtom sazivu te se nadaju kako će se ovim promjenama i tu dogoditi značajniji pomaci.

»Što se tiče dopredsjednika neki nastavljaju rad, ali ima i mladih osoba koje su dobile priliku dokazati se kao što je dopredsjednica za Srijem koja je pokazala veliki angažman prilikom izbora za HNV. Sigurna sam da će ove mlade snage donijeti neke novitete, ali i svi zajedno ćemo sačuvati politiku kontinuiteta i sve ono što smo započeli ćemo nastaviti raditi«, poručila je Vojnić.

Vijećnici su na koncu sjednice dali pozitivno mišljenje za kandidatkinju **Mártu S. Árokszállási** u postupku izbora ravnatelja Dječjeg kazališta u Subotici. Árokszállási je prigodom razgovora o svojoj kandidaturi u HNV-u istaknula kako je spremna angažirati jednu osobu u Dječjem kazalištu iz hrvatske zajednice, osigurati gostovanje jednom godišnje kazališta iz Hrvatske, kao i ustupiti tehničku opremu za manifestacije HNV-a.

Z. V. i J. D.

Otvorena vrata za nacionalna vijeća

Nakon više od deset godina republika povećala sredstva (za blizu 17 posto) za funkcioniranje i rad nacionalnih vijeća. »Svjesni smo svih izazova glede ostvarivanja manjinskih prava i u tom smislu u nama ćete imati partnera i zagovaratelja kod drugih instanci«, poručio ministar Žigmanov

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog upriličilo je u srijedu, 22. veljače u Palači Srbija u Beogradu svečani prijam predstavnika novoformiranih nacionalnih vijeća nacionalnih manjina. Dvadeset i četiri nacionalne manjine u Srbiji imaju sve pretpostavke za osnutak svojih tijela manjinske samouprave. Nakon izbora održanih u studenome prošle godine, konstituirana su 23 vijeća, sva osim albanskog, a od ovih izbora novo nacionalno vijeće je vijeće goranske nacionalne manjine.

Ministar za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog **Tomislav Žigmanov** je u svom pozdravnom obraćanju čelnicima nacionalnih vijeća podsjetio kako su 13 posto građana Republike Srbije, prema popisu stanovništva iz 2011., pripadnici nacionalnih manjina.

Uspješni izbori

»Ovo je vaš drugi dom, vrata su bila i dalje će biti otvorena za svaku vašu inicijativu. Vaša uloga u ostvarivanju prava u područjima obrazovanja, kulture, informiranja i službene upotrebe jezika i pisma i dalje treba biti aktivna, a na nama je iz državne uprave da osiguramo da se ta prava i ostvare. Izbori za nove, pete sazive nacionalnih vijeća su za nama. Proces konstituiranja uspješno je okončan u svim, osim u nacionalnom vijeću albanske nacionalne manjine. Mislim da se izbori iza nas, kada se sagledaju svi aspekti izbornog procesa, mogu ocijeniti pozitivnim i da demokratski legitimitet svih vas ovdje nitko ne može dovesti u pitanje«, kazao je Žigmanov.

Ministar je rekao i da su u Ministarstvu svjesni da postoje razlike između nacionalnih manjina u Srbiji, ne samo kada je u pitanju broj i disperziranost, već i razvijenost manjinske institucionalne infrastrukture.

»Svjesni smo i razlika koje postoje glede politika financiranja i ostvarivanja prava onih manjina koje pretežito žive na teritoriju AP Vojvodine i onih koji žive na teritoriju Srbije, onih koji institucionalni okvir baštine iz doba socijalizma i tzv. novih nacionalnih manjina koje tek izgrađuju svoje institucije. Svjesni smo da postoje razlike i u smislu

da neke zajednice imaju status ranjivih. Sve nas to kao odgovorne činitelje nuka da trebamo graditi ne samo i ne jedino uniformne politike i pristupe spram svih nacionalnih manjina, nego da fokus i interes mora biti osjetljiv kada je u pitanju položaj i potreba svake zajednice, na čemu ću ja kao ministar ustrajavati. Svjesni smo svih izazova glede ostvarivanja manjinskih prava i u tom smislu u nama ćete imati partnera i zagovaratelja kod drugih instanci, lokalnih, regionalnih i vlasti na centralnom nivou«, kazao je on.

Žigmanov je naglasio i kako su, na inicijativu tog ministarstva, nakon više od deset godina, povećana sredstva (za blizu 17 posto) koja se s republičke razine izdvajaju za funkcioniranje i rad nacionalnih vijeća.

»To je davno uočena potreba da se povećaju sredstva. I to ne samo iz razloga rasta realnih troškova koje imate svakodnevno obavljajući vaše zakonom predviđene nadležnosti, već i na temelju činjenice da su sredstva koja se opredjeljuju nedovoljna. Ovaj prvi korak kojim vas se povećavaju sredstva za blizu 17 posto u odnosu na prošlu godinu, ne smatramo konačnim, budući da ćemo nastojati, nakon svestrane analize, unaprijediti ovaj važan dio vezan za vaš rad«, rekao je Žigmanov.

Zajedničko djelovanje

Čelnicima nacionalnih vijeća obratio se i **Rejhan Kurtović**, državni tajnik Ministarstva za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog.

»Period koji je pred nama treba biti period našeg zajedničkog djelovanja i suradnje, u smislu da će Ministarstvo biti stalno uključeno u vaš rad, a na stalnoj usluzi bit će vam i Sektor za ljudska i manjinska prava i slobode koji je upravo zadužen za rad nacionalnih vijeća i koji ćemo osnaživati u cilju da ima još više mogućnosti djelovanja na više različitih polja koja su u nadležnosti i djelokrugu nacionalnih vijeća«, rekao je Kurtović.

Dodao je i da se aktivno radi na formiranju Savjeta za nacionalne manjine, republičkog tijela kojim predsjedava premijerka.

»Unatoč disperziranosti nacionalnih manjina na teritoriju Srbije, želimo da dođe do potpune integracije svih nacionalnih manjina, da se nivo ostvarenih prava koji je nizak poveća, a da se nivo prava koji je visok i održi na tom nivou. U odnosu na države u okruženju i šire, Srbija ima jako pozitivno zakonodavstvo, koje je afirmativnog karaktera za nacionalne manjine. Nacionalna vijeća trebaju biti pokretači određenih procesa i postupaka koji će se događati u njihovom budućem radu i djelovanju u čemu će ih podržati Ministarstvo«, naveo je državni tajnik.

Prigodom susreta predstavnici vijeća predstavili su svoj rad i osnovne probleme s kojima se suočavaju pripadnici tih zajednica.

Ministar Žigmanov je ovom prigodom najavio i da će uskoro početi i bilateralni susreti predstavnika ministarstva i nacionalnih vijeća, što je bio i prijedlog jednog broja nacionalnih vijeća.

Otvorena pitanja i izazovi

Predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić** je u izjavi za medije ocijenila kako postoji puno otvorenih pitanja i izazova kada je riječ o ostvarivanju manjinskih prava u Srbiji.

»Smatramo da je izbor Tomislava Žigmanova za resornog ministra najbolji mogući izbor budući da je to osoba koja dobro poznaje manjinska prava i koja će se dobro zalagati za njihovo bolje ostvarivanje i koja u tom smislu može pridonijeti europskom putu Srbije. Hrvatsko nacionalno vijeće je dosta dugo ukazivalo na to da proračunska sredstva koja se izdvajaju za rad nacionalnih vijeća nisu dostatna. Ta su sredstva na razini potreba jedne udruge, a ne krovne institucije neke zajednice. Čak su i prošle godine neka sredstva za tu namjenu bila umanjena, bila je manja uplata. To je prvo pitanje koje se mora rješavati. Treba vidjeti i proračunski fond za nacionalne manjine koji je prošle godine raspisan, a zapravo nikada nije realiziran do kraja. A možda i najveće otvoreno pitanje jest Akcijski plan za ostvarivanje prava nacionalnih manjina, vezan za Poglavlje 23, koji nije završen i na koji smo imali puno prigovora. U prošlom Akcijskom planu bilo je puno simulativnih aktivnosti koje nisu rješavale pitanja nacionalnih manjina i mi inzistiramo na tome da se svako od pitanja riješi do kraja na način da zaista

dođe do pomaka u ostvarivanju naših prava. Dokle god se to ne dogodi i ne vidi na papiru, mi nećemo dati našu suglasnost za zatvaranje. Nadamo se da će sada s ministrom Žigmanovim taj plan dobiti okvir pravog europskog dokumenta i da će se u njemu zaista naći sadržaji koji se tiču poboljšanja položaja nacionalnih manjina«, izjavila je Vojnić.

Predsjednik Nacionalnog vijeća romske nacionalne manjine **Dalibor Nakić** rekao je da su prioriteti rada tog tijela aktivnosti koje se odnose na obrazovanje, širenje afirmativnih mjera, povećanje broja stipendija za srednjoškolce i studente, povećanje kvota za upis u visokoškolske ustanove, a svakako i širenje mreže pedagoških studenata za rad s romskom djecom, kao i širenje mreže nastavnika koji predaju izborni predmet Romski jezik s elementima nacionalne kulture.

»S druge strane, u fokusu nam je osnivanje Novinsko-izdavačke agencije, kao ustanove čiji je osnivač Nacionalno vijeće, kako bismo mogli njegovati i pisanu riječ na romskom, a sve u cilju očuvanja našeg romskog jezika. Romski jezik se nalazi na UNESCO-ovoj listi jezika koji izumiru, koje treba zaštititi. Ono što trenutno naše nacionalno vijeće radi jeste kreiranje udžbenika za sedmi i osmi razred za izborni predmet, radili smo udžbenike od prvog do šestog razreda, urađen je nastavni plan i program, tako da ćemo kompletirati udžbenike za osnovnu školu. Nemamo nastavu na romskom, imamo samo izborni predmet, a ono što je važno reći za obrazovanje jeste da Romi imaju čitav jedan set mjera koji se odnosi na upis učenika u srednje škole, studenata u visokoškolske ustanove, a tu su i stipendije za sve njih«, kaže Nakić.

Predsjednik Nacionalnog vijeća rusinske nacionalne manjine **Joakim Rac** kao ključni problem te zajednice naveo je sve manji broj Rusina u Srbiji.

»Ima nas sve manje, sve je manje djece koja se upisuju u škole na rusinskom jeziku. Očekujemo rezultate popisa stanovništva, kad vidimo koliko nas ima postaviti ćemo nove zadatke pred nas. Što se tiče ovog sastanka, bit će ovo prilika da se upoznamo, jer su izabrani novi sazivi nacionalnih vijeća, te da napravimo zajedničke korake na unaprjeđenju našeg položaja«, kaže Rac.

H. R.

Obrazovanje na srpskom jeziku u Hrvatskoj

U manjinskom obrazovanju osjetan je manjak didaktičkih materijala, kao i pregledne literature koja će omogućiti što kvalitetniju razradu sadržaja koja se tiče manjinskog konteksta. A sve je zamjetniji i manjak stručnog kadra, kaže Nina Čolović

»Srpsko narodno vijeće podržava razvoj obrazovanja na srpskom jeziku i ćirilicom pismu u znanstvenom, stručnom, materijalnom, zago- varačkom i savjetodavnom smislu, sagledavajući i moguć- nosti razvijanja interkulturnih sadržaja unutar dominan- tnoga obrazovanja. Obrazovanjem se iz različitih stručnih aspekata tijekom godina bavilo više odjela SNV-a. Pravni odjel pratio je donošenje i implementaciju propisa vezanih za obrazovanje i razvijao suradnju s nadležnim ministar- stvom, Uredom pučke pravobraniteljice, Uredom pravo- braniteljice za djecu, kao i s domaćim i međunarodnim organizacijama civilnog društva, Arhiv Srba u Hrvatskoj radio je na istraživanju i unaprjeđenju obrazovnih progra- ma i materijala, a Odjel za kulturu bio je uključen u razvoj i komuniciranje obrazovnih politika. S osnivanjem Odjela za obrazovanje početkom 2019. te se aktivnosti koncentriraju u zasebnu strukturnu jedinicu SNV-a«, navodi se u mo- nografiji koju je povodom 25 godina od osnutka objavila krovna organizacija Srba u Hrvatskoj.

S voditeljicom Odjela za obrazovanje **Ninom Čolović** razgovarali smo o tome kako se odvija obrazovanje na srpskom jeziku i ćirilicom pismu u Hrvatskoj.

Razvoj obrazovnih politika

»Srpsko narodno vijeće u obrazovanju na srpskom je- ziku i ćirilicom pismu bavi se analizom i razvojem obra- zovnih politika, kako u manjinskom tako i u dominantnom obrazovanju, s pogledom na to kako graditi obrazovanje koje će integrirati iskustva i potrebe manjine, ali i odgaja- ti solidarnost i uzajamnu podršku u cjelokupnom društvu. SNV radi na kritičkom rastvaranju kurikulumu, udžbenika i drugih obrazovnih materijala razmatrajući kako potaknuti podučavanje o heterogenosti kulturnih i jezičnih utjecaja, njihovom ispreplitanju, kao i razumijevanju interetničkih odnosa na ovim prostorima u njihovim historijskim previra- njima zahvaćajući kompleksnosti ekonomskih i društvenih prilika u kojima se oblikuju. Odjel za obrazovanje pruža podršku školama i djeci u svakom obliku, od one materijal- ne do stručne i zagovaračke«, rekla je Nina Čolović.

Pri Ministarstvu znanosti i obrazovanja u Hrvatskoj za obrazovanje nacionalnih manjina je zadužena Uprava za

nacionalne manjine. Pitali smo Čolović kakva je suradnja SNV-a s njima.

»S Upravom za nacionalne manjine Ministarstva zna- nosti i obrazovanja imamo jako dobru suradnju. Ona sa- vjetuje i usmjerava prilagodbu i implementaciju zakonske regulative, sakupljajući i sistematizirajući potrebe u obra- zovanju svih manjina, uključujući i u obrazovanju na srp- skom jeziku i ćirilicom pismu«, kaže Čolović.

Važno pitanje u obrazovanju nacionalnih manjina je pi- tanje obuhvata djece koja se školuju na materinjem jezi- ku. »Nastava na srpskom jeziku i ćirilicom pismu prema modelu A odvija se na području Vukovarsko-srijemske i Osječko-baranjske županije te u Pravoslavnoj gimnaziji u Zagrebu. Nastava prema modelu B u srpskom kontekstu zaživjela je zasad samo u Osječko-baranjskoj županiji, dok je model C razgranat diljem Hrvatske – na Kordunu i Baniji, u Liki i Dalmaciji. Prema podacima za prethodnu školsku 2022./23. godinu, u osnovnoškolsko i srednjo- školsko obrazovanje na srpskom jeziku i ćirilicom pismu prema modelu A uključeno je 1.989 djece, u model B 8, a u model C 689 djece«, kaže Čolović.

Napretci i problemi

Pitali smo Ninu Čolović čime su u SNV-u zadovoljni na polju obrazovanja na srpskom jeziku i ćirilicom pismu i koje su aktivnosti SNV-a do sada bile inicirane uspješne i riješene na zadovoljavajući način?

»Tu bih primarno izdvojila spone koje su se gradile po- sljednjih godina među manjinama prepoznajući potrebu izgradnje interkulturnog obrazovanja koje će zahvatiti je- zična i kulturna prožimanja koja čine svakodnevicu svake sredine, bilo u suvremenosti bilo u historijskom presjeku. Raduje me povezivanje niti preko mađarskog, češkog, ta- lijanskog, romskog, srpskog i drugih manjinskih konteksta,

mogućnost zajedničkog promišljanja i rada na promjeni trenutnih prilika u obrazovanju. I možda ponajviše odnos povjerenja i bliske suradnje s nastavnicima koji daju sve od sebe da učine nastavu što pristupačnijom i razgranaju je sadržajima koji će poticati kreativnost i interes za teme koje se unutar nje otvaraju», odgovorila je.

Također smo ju pitali i koji problemi u odgoju i obrazovanju su i danas neriješeni?

»Obrazovanje na srpskom jeziku i ćirilicom pismu odvija se pretežno u ekonomski zapuštenim sredinama, gdje se još vode rasprave oko vode, izgradnje cesta ili dostupnosti internetskog signala (što je posebno bila teškoća tijekom organizacije nastave na daljinu u vrijeme pandemije). Nastava Srpskog jezika i kulture (model C) nerijetko je u školskim satnicama uobičajena kao predsat ili posljednji školski sat, s većim brojem djece koja putuju iz manjih i udaljenijih mjesta, gdje nastaju problemi s organizacijom sa školskim rasporedom usklađenog prijevoza. Nastava se u ruralnim sredinama u modelu C organizira u kombiniranim odgojno-obrazovnim grupama, što znači da nastavnik u sklopu jednog sata radi s djecom više različitih uzrasta (grupiranih prema tome jesu li u razrednoj ili predmetnoj nastavi), što traži podršku u prilagodbi nastave tako da obuhvati različite potrebe i razine znanja u obradi gradiva. U manjinskom obrazovanju osjetan je manjak didaktičkih materijala, kao i pregledne literature koja će omogućiti što kvalitetniju razradu sadržaja koja se tiče manjinskog konteksta. Školske knjižnice bi trebalo bolje opremiti naslovima, ne samo lektirnim nego i suvremenom književnom produkcijom, posebno naslovima u kojima će djeca uživati i za koje pokazuju interes. Razvoj predškolskih programa nije u dovoljnoj mjeri podržan i sufinanciran (a trebalo bi težiti tome da se vrtiči, kako oni koji rade prema kurikulumu manjinskih jezika i kulture tako i oni s općim programom, budu potpuno besplatni za roditelje). A

sve je zamjetniji i manjak stručnog kadra. Diplomu iz srbi-stike moguće je steći na Odsjeku za južnoslavenske jezike i književnosti (Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu), no nažalost, nije omogućeno stjecanje kompetencija za rad u školi jer još nema nastavničkog smjera. Nekada je studij postojao na zagrebačkom Učiteljskom fakultetu, ali se u međuvremenu ugasio«, objasnila je Čolović.

Sličnosti i razlike

Neizostavno pitanje u ovom našem serijalu je i koje su sličnosti, a koje razlike u obrazovanju Srba u Hrvatskoj i Hrvata u Srbiji.

»Mislim da ima više sličnosti nego razlika u načinu organizacije nastave, gdje je i u Hrvatskoj i Srbiji nastavi manjinskoga jezika i na manjinskom jeziku s kulturološkim aspektima moguće pristupiti u sklopu jednog od tri modela. I u Hrvatskoj i u Srbiji, u modelu A nastava se u cijelosti provodi na manjinskom jeziku i pismu (uz iznimku nastave Hrvatskog jezika i književnosti), model B je oblik dvojezične nastave, dok u modelu C djeca pohađaju opću nastavu uz zaseban predmet kojim će se podučavati manjinski jezik i kultura. U modelima A i B predviđen je i dodatak sadržaja specifičnih za manjinu u nastavnim predmetima geografije, historije, likovnog odgoja i muzičke kulture. Za te dodatke još nema kurikulumu u Hrvatskoj, ne samo za srpsku nego i za talijansku, mađarsku i češku manjinu koje organiziraju nastavu u tim modelima. I hrvatska manjina u Srbiji i srpska manjina u Hrvatskoj suočavaju se s manjkom kadra, prije svega nastavničkog, ali i općenito na području jezika (npr. za izradu, prilagodbu i vrednovanje obrazovnih materijala)«, kaže Čolović.

Prema njenom mišljenju obrazovne politike u Hrvatskoj i Srbiji u dominantnom i manjinskom obrazovanju oblikovane su jezičnim politikama od devedesetih naovamo, načinima na koje se razumije jezik u kontekstu nekad jedne zajedničke, danas zasebnih srpske i hrvatske filologije.

»Obrazovanje na srpskom jeziku i ćirilicom pismu u Hrvatskoj i obrazovanje na hrvatskom jeziku i ćirilicom pismu može biti vezivnim tkivom, mjestom grananja dijalektalnih i govornih spona koje nadilaze granice država i granice etniciteta.«

U tom kontekstu postavili smo i pitanje o suradnji dviju manjina na planu obrazovanja, o čemu Čolović kaže kako iako postoji suradnja i komunikacija u raznim aspektima djelovanja, to je plan u budućem radu, »svakako se više povezati i raditi zajedno na razmjeni iskustava na području obrazovanja, međusobno se podržavajući i učeći jedni od drugih«.

Jasminka Dulić

Kroz serijal članaka podastrijeti ćemo pojedine aspekte zakonskih rješenja, institucija, društvenih normi i pokazatelja društvenog položaja od značaja za bolje razumijevanje položaja nacionalnih manjina kada su u pitanju Hrvati u Srbiji i Srbi u Hrvatskoj kao pripadnici nacionalne manjine.

S. Stanka Oršolić, redovnica Družbe sestre Naše Gospe, aktivistica u suzbijanju trgovanja ljudima

Prema UNODC izvješću, u 2020. godini, od 51.675 identificiranih žrtava trgovanja ljudima, 42% su činile žene žrtve, zatim 23% muškarci, 18% djevojčice i 17% dječaci

Intervju vodila: Željka Vukov

Sve ono što nismo mogli ni zamisliti ili smo nekada mogli gledati samo na filmovima postaje stvarnost u našem okruženju. O tome svjedoči i govori s. **Stanka Oršolić**, redovnica Družbe sestara Naše Gospe, koja je jedna od redovnica koje se bore protiv zla današnjice – trgovanja i raznih načina iskorištavanja ljudi.

S. Stanka je rođena 1983. godine u Brčkom, a živjela je u selu Oštra Luka kod Orašja u Bosni i Hercegovini. Tijekom rata u BiH je bila četiri godine u izbjeglištvu u Osijeku, osnovnu i srednju školu je završila u Bosni, a u Osijeku je započela studij matematike i fizike. U samostan je ušla kao pripravnica 2004., a redovnica je od 2008. godine. Filozofsko-teološki studij na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu završila je 2013., a 2014. položila je doživotne zavjete i upisala poslijediplomski specijalistički studij iz socijalne politike na Pravnom fakultetu u Zagrebu. Radila je kao voditeljica kuće za stare i bolesne u Vrbovcu te volontirala u Isusovačkoj službi za izbjeglice i u sigurnoj kući za žrtve trgovanja ljudima. Od 2014. godine članica je udruga RENATE (Religious in Europe Networking Against Trafficking and Exploitation) i ESWTR-CS (European Society of Women in Theological Research – Croatian Section, gdje je i tajnica od 2015.). Od 2021. godine s. Stanka je vrhovna ekonomica Družbe,

a trenutno se nalazi u Subotici u samostanu *Anuncijata*, gdje je priskočila u pomoć sestrama.

► **Članica ste organizacija RENATE i ESWTR-CS u kojima su redovnice Europe umrežene u borbi protiv trgovanja ljudima. Što Vas je potaknulo da se uključite i aktivirate?**

Godine 2013., moja poglavarica s. **Martina Koprivnjak** sudjelovala je na radnoj skupštini RENATE koja je tada održana u Hrvatskoj. Dimuta problematikom, predložila je da se uključim najprije sudjelovanjem na simpoziju u Sloveniji, organiziranog od Caritasa Slovenije, gdje sam se prvi put susrela s ovom problematikom. Nakon završetka studija već sljedećeg dana sam počela volontirati u Londonu. Redovnice diljem svijeta rade sa žrtvama nasilja i trgovanja ljudima, osposobljavajući ih za život, pomažući im u procesu integracije i socijalizacije u društvo. Ponukana njihovim svjedočanstvima i obzirom na to da me na studiju zanimao socijalni nauk Crkve te na koji način mogu doprinijeti društvu kao redovnica, teologinja i kao žena, ovo sam vidjela kao svoj put. Osobito je bilo značajno iskustvo volontiranja i rada sa žrtvama trgovanja ljudima koje su vrlo ranjiva skupina po bilo kom obliku iskorištavanja i potrebne su pomoći. Odlučila sam se stoga posvetiti njima, nastojeći pomoći koliko mogu, edukacijama i preventivnim djelovanjem, kroz razne aktivnosti, projekte, suradnje u Hrvatskoj i izvan nje, ponajviše s medijima.

► **Volontirali ste u Londonu i susreli se sa stvarnim problemima žrtava, s patnjom, boli... Uspiju li se ljudi vratiti u normalan život? Zapravo, uspiju li preživjeti?**

Boravila sam nekoliko tjedana u Londonu gdje sam volontirala u sigurnoj kući na području Londona. Tamo sam radila izravno sa ženama žrtvama. Njihov boravak u sigurnoj kući ovisi o njihovom migracijskom statusu, zdravstvenom, psihofizičkom i osobnom stanju. Prema procjeni stručnih osoba u kući, žrtvi se omogućuje produljenje boravka u kući, prekid boravka ili premještanje u drugu kuću ili ustanovu koja može odgovoriti na potrebe žrtve, jer nekima je potrebna medicinska skrb i pomoć. U slučaju da boravak jedne osobe ugrožava sigurnost drugih osoba, ta se osoba premješta u drugu ustanovu ili deportira iz zemlje. Postoje različite ustanove koje se brinu u raznim stadijima i potrebama žrtava. One koje prežive i koje se uspiju spasiti, pobjeći ili ih netko pronađe, uglavnom su u teškim fizičkim i psihičkim stanjima. Djevojke i gospođe s kojima sam radila uglavnom su bile dulje vrijeme u programu rehabilitacije, a pristiglo je i nekoliko novih žrtava. Žrtve najčešće nemaju državljanstvo Velike Britanije nego su od nekamo dovedene, a velika većina njih ne zna niti kako je tamo dospjela jer su putem bile drogirane, iskorištavane u nekoliko zemalja i obično prevožene na skriveni način. Većina nije u mogućnosti ispričati cijeli svoj put i kako je uopće dospjela na ovo mjesto, što je poteškoća kod optužnice i kako doći do podataka i dokaza. Trgovci i oni u lancu trgovanja uglavnom su članovi veće kriminalne skupine iz različitih zemalja i razina društva te stupnja obrazovanja, koji vrlo dobro rade svoj posao, osobito kada se radi o međudržavnom iskorištavanju i krijumčarenju ljudima. U Velikoj Britaniji se bilježi pomak kod otkrivanja počinitelja ovog zločina. Kod njih su, što kod drugih zemalja nije baš slučaj, počinitelji prokazani, točnije javno se objavi njihova slika, napiše ime i prezime. U mnogim zemljama su blage kazne za počinitelje, koje brzo odsluže i osoba može ponovno činiti isti zločin dok kod žrtava ostaje trajna trauma, ožiljci na tijelu i duhu, te je potreban dugotrajan oporavak. Veliki broj žrtava je u riziku da počini samoubojstvo jer kada osoba shvati što se dogodilo, teško se s time nosi, puno njih to i učini. Žrtve imaju razne poteškoće kod resocijalizacije jer teško stupaju u odnose, stječu povjerenje, psihofizičke i emocionalne rane teško zacjeljuju, dugo se muče s nesanicom, noćnim morama, strahom od ljudi, osobito suprotnog spola, imaju problema s pamćenjem, učenjem, nisku razinu samopouzdanja.

► **Kako ste se sami nosili s tim životnim pričama?**

U Londonu sam isprva bila zaprepaštena izvješćima o žrtvama s kojima sam radila, u kojima su bili opisani načini i oblici iskorištavanja, tijekom putovanja, poteškoće koje žrtva ima nakon određenog perioda iskorištavanja. Osobno mi je bilo teško kad nisam uvijek uspijevala naći riječi i geste utjehe na svu bol i suze koje su tekle satima ili objasniti odgovor na pitanje gdje je Bog u njihovu životu, zašto se to njima dogodilo. Snagu za pomaganje i rad s njima nalazila sam u molitvi i na svetoj misi. Bog je bio sa mnom i u Londonu. U to vrijeme je objavljena

pobudnica pape **Franje** »Radost Evanđelja« u kojoj se spominje i problematika trgovanja ljudima, koju sam čitala i o kojoj sam razmišljala putem do posla i koja mi je bila od pomoći u razumijevanju programa pape Franje i kako osmisliti svoj vlastiti život i odabrati svoje poslanje u svijetu. U kući sam se dobro snašla, brzo sam učila, usvojila protokole i pravila, sudjelovala na inicijalnim intervjuima, vodila evidencije, provodila vrijeme sa žrtvama uz razgovor i druženje ili organiziranje nekih aktivnosti. Najčešće sam pratila žrtve kod obavljanja raznih administrativnih poslova i liječničkih pregleda. Najljepše je bilo dijeliti s njima lijepe vijesti i njihove male uspjehe te vidjeti po koji osmijeh na licu kojeg obično obilježava tužni pogled i čežnja za boljim sutra.

► **Rekli ste da žene prilikom boravka u sigurnim kućama imaju određena pravila. Mogu li se uklopiti i prihvatiti okruženje? Traže li ih počinitelji?**

Najvažnije je pravilo sigurnost svih koji borave ili rade u kući. Stoga je sigurna kuća na tajnoj lokaciji, a žrtve kod dolaska u kuću ostavljaju svoje mobitele, osobna računala, objašnjava im se dnevni red i kućna pravila. Svojom voljom daju pristanak na održavanje kućnih pravila i prihvaćaju određena zaduženja. Vrlo je važno za žrtve da shvate kome i koliko mogu vjerovati. Stoga informacije o mjestu njihova boravka nije dozvoljeno davati prijateljima, rodbini i drugima jer ne znamo je li netko od njih uključen u iskorištavanje. Tijekom rada s njima nisam zamijetila da im je osobito teško prihvatiti pravila. Ukoliko se pojave poteškoće, pokušava se razgovorom riješiti. Sve poteškoće i pojašnjenja su izložena na kućnim sastancima gdje se moglo sve reći i pojasniti. Obzirom na trgovce ljudima, koji obično operiraju u organiziranoj kriminalnoj mreži, žrtva je zanimljiva do trenutka do kada im donosi profit, pa je rijedak slučaj uznemiravanja žrtava u sigurnoj kući.

► **Spomenuli ste na početku medije. Imam dojam da se o svemu ovome vrlo malo govori u medijima (osobito u Srbiji), te da ljudi još uvijek misle da je to nemoguće u mom/našem okruženju. Kakvo je Vaše viđenje?**

Ne pratim o čemu mediji u Srbiji najviše izvještavaju i ne bih znala ima li interesa, volje i načina suradnje medija i relevantnih osoba koje se bave suzbijanjem trgovanja ljudima. Bilo bi dobro kad bi problematika trgovanja ljudima bila i medijski zastupljena. Iznenadio me je podatak da se u Katoličkoj crkvi u Srbiji ne govori i ne piše o problematici trgovanja ljudima dok je Katolička crkva vrlo zauzeta u suzbijanju trgovanja ljudima, osobito redovnice i papa Franjo, koji je uspostavio određeni sustav koordinacije aktivnosti unutar Odjela za migrante i izbjeglice. Dikasterij za promicanje cjelovitog ljudskog razvoja odobrio je održavanje simpozija u papinskim akademijama za znanosti, osnovao grupu savjetnika *Santa Marta*, kao i Međunarodni dan promišljanja i molitve za žrtve trgovanja ljudima, koji se obilježava 8. veljače na spomendan sv. **Jozefine Bakhita** iz Afrike, koja je i sama bila trgovana osoba. S osobitom pažnjom sv. Otac osluškuje zahtjeve redovnica svih kontinenata uključenih u suzbija-

nje trgovanja ljudima i okupljenih oko mreže *Talitha Kum*. Važna nam je njegova podrška i zauzetost te molitva za žrtve, za nas i naš rad. Događaji na planu Vatikana su dobro medijski popraćeni i dostupni javnosti. Osobno smatram da su mediji jak i važan instrument kod suzbijanja trgovanja ljudima, jer su lako dostupni široj javnosti i veći broj osoba se može u kratkom periodu senzibilizirati za problem trgovanja ljudima i pomoću medija se može djelovati edukativno i preventivno.

► **Kakva je situacija u Hrvatskoj kada je u pitanju trgovanje ljudima?**

Hrvatska je zemlja podrijetla žrtava te odredišna i tranzitna zemlja za trgovanje ljudima. U Hrvatskoj je u najvećem broju slučajeva zastupljeno seksualno iskorištavanje žena i djevojčica, a u posljednje vrijeme povećava se i broj radnog iskorištavanja najviše muškaraca (poljopriveda i građevinarstvo) i iskorištavanje u svrhu kriminalnih aktivnosti. Bilo je i slučajeva prisilnog prosjačenja i prisilnog braka. Porast je broja žrtava stranaca, kao i broj žrtava djece koja su vrbovana preko interneta i društvenih mreža. Osobito ranjiva skupina su djeca bez pratnje, djeca u domu, romska djeca i djeca rastavljenih roditelja. Broj identificiranih žrtava od 2015. do 2019. bio je 200 osoba. U 2020. bilo je 17 identificiranih žrtava. Taj broj nije realan jer proces identifikacije žrtava je vrlo složen i tu moraju biti uključeni brojni dionici (policija, mobilni timovi, udruge, pojedinci). I za Hrvatsku i Srbiju je

krucijalno usredotočiti se na identifikaciju žrtava, popratiti situacije tipične za trgovanje ljudima. U Hrvatskoj je to primjerice turistička sezona, gdje je uključen i inspektorat rada. Problematična je maloljetnička prostitucija i iskorištavanje djece u pornografske svrhe, a dob djece je sve mlađa. Vrlo je važna senzibilizacija djece unutar školskog programa te suradnja s roditeljima, koji trebaju stvoriti osjećaj i ambijent otvorene komunikacije i povjerenja, jer djeci najviše mogu oni pomoći.

► **Djeca su dostupne brojne aplikacije, društvene mreže. Prisutno je vršnjačko nasilje, najčešće »samo« verbalno, ali ima i puno gorih situacija. Kako to spriječiti?**

Postoje slučajevi gdje su počinitelji kaznenih djela trgovanja ljudima upravo vršnjaci. Internet, mobiteli, Facebook, Instagram, Tik-tok i druge društvene mreže djeci i mladima dostupni su 24 sata. Te iste mreže i aplikacije koriste i počinitelji, te na brz način dolaze do žrtve. U ovim slučajevima su uglavnom pojedinci počinitelji, ali prisutna je i uključenost kriminalnih skupina. Kod prevenciranja ovih zločina presudna je uloga roditelja, obitelji... Jako je važno znati s kim i kako dijete provodi slobodno vrijeme i s kime se druži u školi. Iskorištavano dijete može se prepoznati po izgledu, ponašanju, lošijim ocjenama, na što roditelji i društvo trebaju obratiti pozornost, prepoznati poteškoće kroz koje dijete prolazi i potražiti pomoć na vrijeme.

► **Spomenuli ste sada djecu, ali tko su najčešće žrtve trgovine ljudima? Mislim na uzrast i spol?**

Prema UNODC izvješću, u 2020. godini, od 51.675 identificiranih žrtava trgovanja ljudima, 42% su činile žene žrtve, zatim 23% muškarci, 18% djevojčice i 17% dječaci. S obzirom na oblike trgovanja, najviše je žrtava trgovanja u svrhu prisilnog rada 38,8%, zatim 38,7% seksualnog iskorištavanja, 10,3% mješovitih oblika iskorištavanja, 10,2% iskorištavanja u prisilne kriminalne aktivnosti, 0,9% prisilnog braka, 0,7% prisilnog prosjačenja, 0,3% trgovanja ilegalno posvojene djece, 0,2% odstranjivanja organa.

► **Postoji li u našem okruženju trgovanje ljudima radi odstranjivanja organa?**

Trgovanje ljudskim tkivima, stanicama i organima je također zastupljeno, no teško je za istražiti i dokazati. Ovi zahvati su skupi i u njih moraju biti uključeni liječnici, stručnjaci koji se time bave. Dosljednim protokolima, stručnim nadzorima i izvješćima raznih komisija treba se

transparentno prikazati kako je netko dobio nečiji organ. U Hrvatskoj za sada nema evidentiranih slučajeva, dok u Srbiji ima.

► **Srbija je poznata i po trgovanju bebama, koja je bila prisutna prije nekoliko desetljeća. Kako na to gledati?**

Svaki oblik iskorištavanja je potrebno istražiti, osobito ovaj teški zločin trgovanja novorođenčadi. I danas u nekim dijelovima svijeta postoje prakse gdje djeca nisu registrirana kod rođenja, što predstavlja rizik od trgovanja tom djecom. Trgovanje novorođenčadi je i kod surogat majčinstva. Jedni se pitaju je li potrebno i kako to zakonski regulirati ili zabraniti, dok drugi odobravaju surogat majčinstvo. Surogat majčinstvo je također oblik iskorištavanja tijela majke koja po porodu daje dijete drugima i za to stječe profit. Osobiti primjeri ove prakse su u siromašnijim zemljama gdje je potrebno razvijati politiku koja će suzbiti siromaštvo žena i osmisliti tržište rada te stvoriti radna mjesta gdje osobe mogu na primjeren i dostojan način zaraditi za život.

► **U kojim zemljama je najviše prisutna trgovina ljudima?**

Prema procjenama, zemlje Azije i Pacifika su vodeće zemlje u trgovanju ljudima, zatim afričke zemlje. Azija je poznata po iskorištavanju osoba na vrlo brutalne načine, a prisutno je i surogat majčinstvo, trgovanje organima i ljudskim stanicama, dok je prisilan rad najzastupljeniji, zatim seksualno iskorištavanje. Afrika je iskorištavana od cijeloga svijeta po pitanju prirodnih bogatstava, ljudskih osoba, zbog mnogih oružanih sukoba koji potiču brojno iseljavanje. Primjerice, prema jednoj procjeni iz 2014. godine, najvišu proporciju porobljavanja u odnosu na populaciju imaju Mauritanija, Uzbekistan, Haiti, Katar, Indija, Pakistan, Demokratska Republika Kongo, Sudan, Sirija, Srednjoafrička republika.

► **Mogu li građani, neobučeni ljudi pomoći u suzbijanju trgovanja ljudima? Mogu li se negdje uključiti ako žele pomoći?**

U užurbanosti života i brojnim obvezama često nemamo vremena ni sluha za potrebe bližnjih pa osobe koje se nalaze u raznim poteškoćama prođu nezamijećene pored nas. Potrebno je razvijati osjećaj za potrebe drugih i za slučajne prolaznike, koji mogu biti u problemu i pokušati im pomoći. Znati usmjeriti osobe na ustanove, udruge... može biti prvi korak i uvelike pomoći osobama u nevolji. Svatko u svom mjestu stanovanja može saznati SOS brojeve, call centre, ustanove i udruge koje pomažu, njihove adrese, možda negdje volontirati ili pružiti profesionalnu pomoć. Svi zajedno trebamo biti odgovorni potrošači dobara, usluga i proizvoda jer nerijetko u nekim dijelovima lanca dobavljača sudjeluju i žrtve trgovanja ljudima (npr. pamuk, odjevni predmeti, namirnice, sirovine, minerali, informatička oprema, mobiteli i dr.).

► **Što mislite o modelu Amber Alert?**

Nisam upoznata s funkcioniranjem ovog modela, no svaka inicijativa koja će pomoći da se neka osoba spasi ili pronađe dobrodošla je. Zabrinjavajući su nestanci osoba i razlozi koji mogu biti zbog poteškoća u kojima se osoba

nalazi i iz koje ne vidi izlaz niti osobu koja može pomoći, zatim narušeni obiteljski i partnerski odnosi te otmice. Potrage su često otežane, dugotrajne, bezuspješne ili sa smrtnim ishodom. Sve veći broj kriza ima za posljedicu i nestanak osoba, poput pandemije covid-19, rata u Ukrajini, na Bliskom istoku, afričkim zemljama, zatim prirodne katastrofe kao što su potresi, poplave... Krize pospješuju i povećavaju broj žrtava trgovanja ljudima. Zasigurno će i nedavni potres u Turskoj i Siriji povećati broj žrtava trgovanja ljudima i migraciju stanovništva.

Postoje slučajevi gdje su počinitelji kaznenih djela trgovanja ljudima upravo vršnjaci. Internet, mobiteli, Facebook, Instagram, Tik-tok i druge društvene mreže djeci i mladima dostupni su 24 sata. Te iste mreže i aplikacije koriste i počinitelji, te na brz način dolaze do žrtve.

Jako je važno znati s kim i kako dijete provodi slobodno vrijeme i s kime se druži u školi. Iskorištavano dijete može se prepoznati po izgledu, ponašanju, lošijim ocjenama, na što roditelji i društvo trebaju obratiti pozornost, prepoznati poteškoće kroz koje dijete prolazi i potražiti pomoć na vrijeme.

U 2020. bilo je 17 identificiranih žrtava. Taj broj nije realan jer proces identifikacije žrtava je vrlo složen i tu moraju biti uključeni brojni dionici (policija, mobilni timovi, udruge, pojedinci). I za Hrvatsku i Srbiju je krucijalno usredotočiti se na identifikaciju žrtava, popratiti situacije tipične za trgovanje ljudima.

► **Iako se ne uklapa u temu intervjua, mislim da je važno spomenuti i stariju populaciju. Imate iskustva i u radu sa starijim osobama oboljelima od demencije i Alzheimerove bolesti. Koliko su ove bolesti prisutne u današnjici i ima li lijeka ili pomoći?**

Procjenjuje se da u svijetu godišnje oboli 4,6 milijuna osoba od Alzheimerove bolesti. Za Hrvatsku se procjenjuje da ima 80.000 oboljelih od ove bolesti, a godišnje bude 3.000 novih slučajeva. U domu u kojem sam radila imali smo smještene starije osobe s raznim oblicima oboljenja, od kojih je nekih 20% bilo oboljelih od raznih oblika spomenutih bolesti. Starija populacija postaje sve ranjivija te će se više trebati posvetiti njima i zaštititi njihova prava, spriječiti pokušaje izrabljivanja bilo od obitelji, rođaka, poznanika ili nekih drugih osoba. Ranjivi su zbog životne dobi i raznih bolesti, ovisni su o tuđoj pomoći, posebno u terminalnoj fazi bolesti, kada su nepokretni, dementni, ne vide ili ne čuju, ne razumiju zakone. Ove bolesti sve više pogađaju i mlađu populaciju što treba pokušati na vrijeme prepoznati, prevenirati i pratiti. Lijeka nema, no može se eventualno usporiti proces oboljenja. Kada imamo oboljelu osobu u našim obiteljima, jako je važna uključenost i educiranost obitelji. U teškom stadiju oboljenja rijetko koja obitelj je u mogućnosti zbrinuti bolesnika pa je stoga potrebno osigurati stručnu pomoć i odgovarajući smještaj u ustanovu prilagođenu za ove vrste bolesti.

Prelo sićanja, Subotica

Blago koje se nosi s ponosom

Ljubitelji bunjevačke narodne nošnje, pjesme, igre i tradicije, njih oko stotinu, okupilo se u nedjelju, 19. veljače, na još jedno *Prelo sićanja*. Kao i prijašnjih godina okupljanje sudionika ove pokladne manifestacije je započelo u središtu grada Subotice kod Presvetog Trojstva, a potom su se svi skupa uputili na svetu misu u franjevačku crkvu sv. Mihovila arkandela. Misno slavlje predvodio je gvardijan franjevačkog samostana fra **Zdenko Gruber** u zajedništvu s predsjednikom KD-a **Ivan Antunović** i župnikom župe sv. Križa u Somboru vlč. **Josipom Štefkovićem**.

Zabavni dio *Prela sićanja* održan je u dvorani HKC-a *Bunjevačko kolo*, gdje je druženje nastavljeno uz tamburaše, ples, razgovor, kartanje...

Zadatak mladima

Ovogodišnje XIII. *Prelo sićanja* otvorio je župnik iz Đurđina vlč. **Daniel Katačić** koji je stihovima **Alekse Kokića** pozdravio nazočne. Ono što je specifično za ovogodišnje prelo jeste veliki broj mladih koji su odjenuli zimsku bunjevačku nošnju. Njih je na poseban način ohrabrio vlč. Katačić rekavši:

»Sam naziv ove manifestacije podsjeća nas da se sjećamo nečega čega više nema, da čuvamo od zaborava nešto što je prošlo. I to je vrlo važno, jer ovo blago koje večeras na sebi nosite odraz je naše kulture koja nas čini baš takvima kakvi jesmo. A 'u času kada se u duhu naroda izgubi dimenzija divljenja onom vrijednom, lijepom i skladnom, ostaje praznina u koju se vrlo lagano nastanjuje *tudin*, otuđenost, što može voditi i krizi identiteta' – piše u uvodu knjige *Blago iz dolafa*. Upravo zato vam ove večeri želim dati zadatak, a to je da naučite od onih koji vam pomažu obući nošnju i kako je čuvati i njegovati.«

U svom obraćanju vlč. Katačić je podsjetio na pokladne običaje naglasivši kako su naši stari živjeli u skladu s kršćanskom kulturom te su tako i sva prela morala završiti do korizme, a na to ih je podsjećalo zvono koje je zvonilo na pokladni utorak u 23 sata označavajući kraj svih veselja.

»*Prelo sićanja* je na neki način vraćanje u našu prošlost, možda i 150 godina, i time se posebno ponosimo. Naš narod nikad nije imao *mačkare* kakve postoje u drugim regijama, ali se itekako znao zabavljati. Osjetili smo potrebu da i mi svoj dio tradicije ispoštujemo i na primjeren način obilje-

žimo pokladno vrijeme«, pojasnio je predsjednik HKC-a **Bunjevačko kolo Lazar Cvijin**.

Kao i svake godine, na *Prelu sićanja* mogli su se vidjeti unikati i rariteti, ali i novošivana nošnja, koja je kao i proteklih nekoliko godina šivana namjenski za ovu manifestaciju.

»Broj sudionika je, rekao bih, kao i prijašnjih godina, s time što ove godine ima puno mladih. Bio sam u zabludi i posumnjao da se mladi neće odazvati, ali sada sam siguran da će ovo prelo opstati«, kaže domaćin prela i jedan od organizatora **Ivan Piuković** i dodaje: »Raduje me što se danas šiju nove nošnje po uzorku na originale koji se brižno čuvaju. Žene koje šivaju to dobro rade i to je pravi put opstanka«.

Kao i ranijih godina, organizatori ove jedinstvene pokladne manifestacije su Katoličko društvo **Ivan Antunović** i HKC **Bunjevačko kolo**, a ove godine sudionike prela zabavljao je ansambl **San**.

Radionica povezivanja marama

Prelu sićanja prethodila je radionica povezivanja svile marama »na dva kraja«, koja je održana 17. veljače u dvorani HKC-a **Bunjevačko kolo**, a koju je organizirao Odjel za istraživanje i izučavanje tradicijske baštine ovog Centra. Voditeljica radionice bila je **Dajana Šimić**, a kao gošća okupljene žene povezivala je i **Margica Mačko-vić**.

»Željeli smo ponovno organizirati radionicu i to baš sada kako bi se žene i cure mogle povezati za *Prelo sićanja*, a ujedno i naučiti tehniku povezivanja marama 'na dva kraja'. Nažalost, žene koje su to znale jako lijepo ra-

điti nisu više s nama, a dodatan problem je jer mi danas nemamo povoda za povezivanje te nam fali iskustvo. Kad god sam imala priliku gledati neku ženu kako poveziva maramu to sam iskoristila i od svake sam 'uzela' po nešto. Na prethodnoj radionici sam snimala žene kako to rade i onda kod kuće svaki korak ponavljala po nekoliko puta kako bih naučila«, priča **Dajana Šimić** svoje prve korake, a danas je jedina od mlađih generacija koja je svladala ovu tehniku i sada ima želju naučiti i druge.

Svojih početaka podsjetila se i snaš **Marga**, kako je mnogi zovu, koja je bunjevačko *ruvo* počela oblačiti s 18 godina i tako je bilo sve do početka sedamdesetih, kada ga je zamijenila »gospodskim«. Kad su žene oblačile veliko ruvo ili *ruvo na struk*, povezale bi svilenu maramu »na dva kraja«, a gotovo obvezno je bilo kada bi bio kakav svetac, proštenje...

»Najvažnije je naučiti mlađe žene kad se šta oblačilo i kako se triba povezat da se to sačuva. Kod svile marama je bitno napraviti sa strane tri mrske, znat zavezati čvor i napraviti dva lipa kraja«, pojasnila je snaš **Marga**.

Interesiranje za tehniku povezivanja marama »na dva kraja« nije veliko, ali još uvijek ima onih koji to žele vidjeti, probati i učiti, a sugovornicama je upravo to cilj: naučiti druge.

Ž. V.

Golubinačke mačkare

Vrijeme kada cijelo selo »poludi«

Više od 100 sudionika, odjevenih u raznolike maske, okupilo se protekle nedjelje na karnvalu održanom u sklopu tradicionalnih *Golubinačkih mačkara* u organizaciji HKPD-a *Tomislav*. *Premundureni dani* u Golubincima, kada cijelo selo »poludi«, započeli su pokladnim jahanjem u subotu, 18. veljače. Sutradan je u 14 sati započelo okupljanje sudionika iz Golubinaca, Stare Pazove i okolnih mjesta, zatim iz Surčina, Šapca i Apatina. Odjeveni u razne maske, pjevajući, šaleći se i plešući, defilirali su ulicama Golubinaca predstavljajući pokladne običaje koji se u ovom mjestu njeguju više od dva stoljeća.

Nematerijalna kulturna baština Hrvata

Defile su predvodile mažoretkinje iz Apatina i mažoretkinje iz Šapca, predstavnice čivijaškog karnevala, a iza njih i stari i mladi kao šeici, dame, grofovi, mafini, štrumpfovi, razigrane romske grupe, životinje i likovi iz crtanih filmova, tamburaši.... Svi su se okupili s jednim ciljem: da se druže i zabave.

»*Mačkare* su ove godine započele pokladnim jahanjem koje je okupilo veliki broj sudionika, što nam je izuzetno drago. Također, drago mi je što svake godine dolazi sve veći broj ljudi iz okolnih mjesta koji žele podržati našu manifestaciju. Što se tiče karnevala, broj sudionika je svake godine sve veći. Iako nas je pandemija malo omela protekle dvije godine, nadamo se da ćemo sljedećih godina vratiti stari sjaj *mačkara* i da će biti i više sudionika. Ima puno kreativnih maski, mnogo više nego prethodne godine. S nama su ove godine i predstavnici čivijaškog karnevala iz Šapca i ideja živi da se Golubinci za koju godinu također nađu na mapi karnevalskih gradova«, kaže predsjednica HKPD-a *Tomislav Anita Naglič*.

O važnosti *Golubinačkih mačkara* govori i činjenica da su one u ime Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata u Srbiji stavljene na reprezentativnu listu nematerijalne kulturne baštine Hrvata u Srbiji.

»Samim tim što ova manifestacija ima tako dugu povijest od dva stoljeća nije potrebno puno opisivati kolika je važnost. Danas smo vidjeli veliki broj publike, veliki broj

sudionika, vrlo šareno, veselo; rekla bih da na neki način dostojanstveno tjeramo zimu, dočekujemo proljeće i da je pred nama jedno dobro vrijeme. Zahvalila bih se HKPD-u *Tomislav* na dobroj organizaciji i očuvanju tradicije, usprkos velikoj kušnji i velikim izazovima u smjeni generacija i u čekanju da se neki novi ljudi pojave. Zaista vjerujem da je pred nama jedna svijetla budućnost», izjavila je v. d. ravnateljice ZKVH-a **Katarina Čeliković**.

Dojmovi

Članovi KUD-a *Šabačke mažuretkinje* drugi put su gosti *Golubinačkih mačkara*.

»Zadovoljni smo što smo imali topao prijem i lijepo se provodimo. Šabac je također domaćin jednog od najvećih karnevala u Srbiji svakog rujna, kada su nam Golubinčani dragi gosti. Suradnja s golubinačkom udrugom nam je od velikog značaja. Ona traje godinama, produbljuje se i učvršćuje, a nemjerljiv je značaj i prenošenje tradicionalnih vrijednosti koje su nam svima bitne«, istaknula je predsjednica KUD-a *Šabačke mažuretkinje* **Ljubica Pavlović**.

»Dolazimo više od deset godina u Golubince i volimo biti dio tog događaja. *Mačkare* organiziramo i u Surčinu, ali nam je posebno veliko zadovoljstvo doći u Golubince zato

što se ovdje održava karneval. Mislim da je važno održati lijepu tradiciju, podržati jedni druge u očuvanju običaja i pozvala bih i druge udruge da dođu u Golubince sljedeće godine, da budemo u zajedništvu i da svatko od nas prikaže običaje svoga kraja«, rekla je predsjednica Hrvatske čitaonice *Fischer* iz Surčina **Katica Naglić**.

Nakon defiliranja ulicama Golubinaca, svi sudionici su se predstavili ispred dvorca Šlos. Kao i svake godine izabrane su najljepše i najkreativnije maske. Prvo mjesto osvojila je maska mafini, drugo mjesto maska leptir, a treće šaik. Zabava i druženje nastavljeno je i nakon defiliranja, uz degustaciju tradicionalnih jela: kuhanih domaćih kobasica, krafni i salčića, kuhanog vina i čaja. Osim velikog broja posjetitelja iz Srijema i ravnateljice ZKHV-a, na događaju su nazočili i predstavnici Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu, predstavnici Općine Stara Pazova, predstavnici Mjesne zajednice Golubinci, **Darko Baštovanović** iz HNV-a, srijemski biskup mons. **Đuro Gašparović** i golubinački župnik vlč. **Zdravko Čabrac**. Generalni pokrovitelj manifestacije je Općina Stara Pazova te brojni donatori, vlasnici privatnih tvrtki s područja staropazovačke općine.

S. D.

Petrovaradinski karneval

Podgrađe pod maskama

Mjesni HKPD *Jelačić* i Udruženje građana *Petrovaradin Media* obnovili su *Petrovaradinski karneval* nakon stanke duže od osam desetljeća. Velika karnevalska povorka pod maskama održana je u subotu, 18. veljače, okupivši lijep broj maskiranih sudionika.

Kod crkve svetog Jurja i ispred rodne kuće bana **Jelačića** na Beogradskoj ulici vrvjelo je od radoznalih posjetitelja koji su s uzbuđenjem dočekali i pljeskom pozdravili bogatu i veselu povorku. Nju su činila maskirana djeca, plesači, princeze, mažoretkinje, ali i odrasli poput biciklista, vatrogasaca, žena u narodnim nošnjama, puhačkih orkestara, članova raznih KUD-ova... Maskirani sudionici došli su iz raznih mjesta Srbije poput Bele Crkve, Piro-

ta, Šapca, Apatina, Bača, Subotice, Zrenjanina, Čačka, Bačke Topole, Bačkog Petrovca, Pećinaca, Sonte. Povorka je završila kod karnevalske bine u Ulici Prote Mihalđića gdje su se svi na kratko predstavili određenom točkom, dok su kasnije nastupili glazbenici **Tanja Banjanin** i **Braća Krstić**.

Stari duh mjesta

Tradicija pokladnih okupljanja pod maskama u Petrovaradinu snažno je vezana uz mjesne Hrvate, stoga je jedan od organizatora obnovljenog karnevala hrvatska udruga *Jelačić*. Karneval je otvorio predsjednik HKPD-a *Jelačić* **Mirko Turšić**, koji je, obraćajući se s balkona Spomen-doma bana Jelačića, poželio dobrodošlicu sudionicima i publici.

»Dragi gosti, dragi prijatelji, dobrodošli na nastavak *Petrovaradinskog karnevala*. Želim vam danas dobru zabavu, dobru volju i raspoloženje, osmijeh, nova prijateljstva i da s lijepim dojmovima odete kući i pričate svima drugima kako bismo se sljedeće godine ponovo sastali ovdje«, kazao je Turšić.

Prisutnima se obratio i zamjenik gradonačelnika Novog Sada **Aleksandar Petrović** koji je istaknuo kako *Petrovaradinski karneval* vraća stari duh Podgrađu.

Turistički potencijal

Zamjenik pokrajinske tajnice za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama **Goran Kaurić** naglasio je

kako je *Petrovaradinski karneval* Novom Sadu donosi novu turističku manifestaciju.

»Petrovaradin i ovaj Gradić u kom se nalazimo je sam po sebi spomenik s velikim turističkim kapacitetima. Uvjerem sam da će upravo ovako, preko ove manifestacije, u narednim godinama biti sve više ljudi koji posjećuju Novi Sad i koji će dolaziti na ovakve manifestacije«, naveo je Kaurić.

Kako je naglašeno, postoji i ambicija Petrovaradinskog karnevala da se priključi Međunarodnoj asocijaciji karnevalskih gradova Europe (FECC).

»Imamo utemeljenje u održavanju karnevala koji se održavao tridesetih godina 20. stoljeća. I mi smo ga sada zaista na najveći mogući način prekopirali«, kaže Mirko Turšić iz udruga *Jelačić*.

Inače, program prvog obnovljenog *Petrovaradinskog karnevala* trajao je od 11. do 21. veljače. Osim povorke, održane su i izložbe (među kojima i izložba starih fotografija karnevala), predavanje o povijesti manifestacije, radionice za djecu.

Financijsku i organizacijsku potporu manifestaciji dali su Grad Novi Sad i AP Vojvodina.

K. Ivković Ivandekić
Foto: Lara Grginčević

Monoštorski maskenbal

KUD Hrvata *Bodrog* priredio je 19. veljače tradicionalni monoštorski maskenbal. Iako su organizatori na početku strahovali hoće li se skupiti dovoljno ljudi, dvorana Doma kulture bila je puna, procjene su da se okupilo oko 250 ljudi, od čega je njih pedesetak bilo maskirano.

»Maskenbal ili *mačkare* nekada nisu bile vezane za bilo koju udrugu već su to bile seoske proslave. Sada ta manifestacija opstaje zahvaljujući naporima naše udruge. I prepoznali su to Monoštorci«, kazao je predsjednik *Bodroga* **Željko Šeremešić**.

U veseloj, na trenutke ludoj atmosferi ocjenjivački žiri je proglasio najoriginalnije dječje maske, kao i najoriginalni-

je maske među odraslim sudionicima. Zanimljivo je bilo i kod izvlačenja tombola gdje je prva nagrada bila sedam dana ljetovanja za dvije osobe u Marini – Trogir. Manifestaciju je do jutarnjih sati uspješno pratio i zabavljao svojom svirkom orkestar *Panonika*.

H. R.

Šokačko prelo u Bregu

Za ulaz se tražila karta više, a oni koji su dobili mjesto na *Šokačkom prelu* u Bregu uživali su u dobroj glazbi, igri i zabavi. Za sve to pobrinuli su se članovi HKPD-a *Silvije Strahimir Kranjčević*, koji su u subotu, 18. veljače, organizirali prelo, pripremili dvoranu, poslužili goste, nastupali na samom početku preljskog slavlja i kada su se gosti u ranim jutarnjim satima razišli, raspredili dvoranu Doma kulture.

»Mi to radimo punog srca i nije nam teško sve pripremiti, obući se u nošnju, nastupati, brzo se skinuti i poslužiti goste«, kaže **Ljiljana Francuz**.

»Na prelo su nam došli iz svih krajeva Vojvodine, i iz Hrvatske«, kaže predsjednik *Kranjčevića* **Milorad Stojnić**.

»Bili smo ljetos na *Mikinin danima* i evo nas ponovno u Bregu. Volimo doći ovdje, udruge surađuju i naši članovi već su nekoliko puta sudjelovali na manifestacijama u Bregu, a *Kranjčević* je bio naš gost u Klisu«, kazao je načelnik Općine Klis **Jakov Vetma**.

Naredno, 26. *Šokačko prelo* u Bregu bit će priređeno u novoj dvorani Doma kulture, čiju je rekonstrukciju u svom obraćanju na prelu najavio gradonačelnik Grada Sombora **Antonio Ratković**.

Z. V.

Neprekinuta preljska tradicija u Somboru

Uz *Dužionicu*, *Veliko bunjevačko-šokačko prelo* manifestacija je somborskih Hrvata s najdužim trajanjem. Ove godine, 18. veljače, održano je 89. prelo. Od prve javne proslave prela nanizalo se skoro devet desetljeća neprekinute tradicije preljskog okupljanja u *Hrvatskom domu* u Somboru. Ovogodišnje prelo bilo je s nešto manje sudionika i bez nastupa *Nazorovih* folkloriša, ali zato nije izostao novi broj *Miroljuba* koji je tiskan za prelo.

»Ovo prelo nastalo je iz obiteljskih okupljanja. Nekada su se ovdje okupljali naši ljudi iz grada, okolnih

salaša. Prelo je bilo subotom, nedjeljom su bile igranke po salašima, u utorak se *saranjivo begeš* i igralo *jastuk tance*. Sve se završavalo do ponoći, a onda je počinjala korizma i do Uskrsa nije bilo igranki«, kaže **Šima Raič**.

Ono što je nedostajalo na somborskom prelu su mladi. Predsjednik HKUD-a **Vladimir Nazor Mata Matarić** kaže da će se na tome morati poraditi, pa makar se naredne godine organizirala i dva prela.

Z. V.

Prelo u župi Marija Majka Crkve u Subotici

Prelo u župi sv. Marka evanđelista u Žedniku

Maskenbal u Sotu

Uželi da očuva pokladne običaje koji se u Srijemu čuvaju desetljećima HKD Šid organizirao je 18. veljače maskenbal u župnoj dvorani Kata u Sotu. Uz djecu i starije iz župa Sot i Šid, maskenbalu su se pridružili i gosti iz HKC-a Srijem – Hrvatski dom iz Srijemske Mitrovice. Odjeveni u šarene kreativne maske, uz ples i glazbu, potrudili su se da večer protekne u veselju i zabavi, kako i priliči pokladnom vremenu.

HKD Šid od svog osnutka organizira maskenbal u prostorijama Društva, a 2020. godine povezuju se s članovima HKC-a Srijem – Hrvatski dom iz Srijemske Mitrovice koji su tada redoviti gosti.

»Ovaj događaj je značajan zato što spada u očuvanje naše kulturne baštine. Naši stari su uvijek pred početak korizme organizirali poklade, maskirali se i to su uvijek bili veseli dani. Sada na ovaj način čuvamo od zaborava naše običaje. Najmlađi se tome uvijek vesele, trude se da se maskiraju što bolje, što luđe, da budu originalni i zadovoljni smo odazivom najmlađih«, kaže predsjednica HKD-a Šid Ana Hodak.

U Sot je stiglo više od 50 sudionika iz Srijemske Mitrovice na maskenbal, druženje i zabavu.

»HKC Srijem – Hrvatski dom je godinama glavni organizator maskenbala u Srijemskoj Mitrovici i uvijek rado primamo goste iz Šida s kojima imamo izuzetno dobru suradnju. U maskenbal su uključena djeca koja pohađaju izborni predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne

kulture i djeca koja pohađaju vjeronauk. Također, tu su i djeca članovi likovnog i dramskog odjela. Osim djece, priključili su nam se i stariji članovi, sestra **Cecilija** i roditelji djece, jer nam je ovaj događaj od velikog značaja. Djeca se uvijek raduju i sretna su da budu dio velike priče, a i roditeljima je drago vidjeti svoje mališane kako trčkarakaju u šarenim maskama, druže se s ostalom djecom i raduju se«, ističe voditeljica likovnog odjela u HKC-u Srijem Sara Žurovski.

Večer je protekla u druženju, uz glazbu, ples, krafne i kokice. Uzvratni posjet dogovoren je za iduću godinu, kada će HKC Srijem ponovno ugostiti Šidane i zajedno proslaviti pokladno vrijeme.

S. D.

Maškare u Rumi

U subotu, 18. veljače, u prostorijama HKPD-a Matija Gubec u Rumi održana je tradicionalna igranka u povodu Maškara. Sve nazočne goste zabavljao je mali tamburaški sastav Društva. Kao i svake godine, za najbolje maske su i ovog puta odlukom žirija podijeljeni prigodni darovi.

Nikola Jurca

Debo četvrtak u Vajskoj

U organizaciji Mjesnog odbora DSHV-a u Vajskoj je proslavljen Debo četvrtak. Proslava je počela svečanim misnim slavljem u župnoj crkvi sv. Jurja. Na proslavu su došli i članovi DSHV-a iz Plavne i iz Bača.

Pokladni bal u Plavni

Hrvatsko kulturno umjetničko-prosvjetno društvo *Matoš* i župa sv. Jakova Apostola iz Plavne organizirali su *Pokladni bal* u subotu, 18. veljače. Bal je održan u vatrogasnom domu koji je bio mali da u njega stanu svi zainteresirani za ovaj pokladni običaj, što nam potvrđuje i predsjednik Društva **Igor Probojčević**. »Ovdje je 120 ljudi, više nismo mogli primiti, a da smo imali dvostruko veći prostor popunili bismo ga. Velika je bila zainteresiranost, imali smo puno ljudi na čekanju jer Plavna ima tradiciju dobre zabave i ugodnih ljudi«, kaže Probojčević.

Dodaje i kako je ovaj šesnaesti po redu Bal prijašnjih godina organiziran utorkom – prije Čiste srijede, ali da su ga sad pomjerali na subotu kako bi se mogli zabavljati do jutarnjih sati.

Suorganizator, župnik **Marinko Stantić** također je iskazao zadovoljstvo što su karte za Bal rasprodane. »Drago mi je da se Plavna budi. Govorili su mi kako su ranije ljude morali vući za rukav ne bi li popunili mjesta, a sada imam potpunu drukčiju situaciju. Posebno se ra-

dujem što ovdje ima puno mladih bračnih parova«, kaže vlč. Stantić.

Goste je zabavljao ansambl *Ruže* iz Subotice, a priređena je i tombola u kojoj je glavna nagrada bila vikend za dvoje u Vrdniku.

J. D. B.

Prelo u župi Uskrsnuća Isusova u Subotici

Župljani župe Uskrsnuća Isusova iz Subotice okupili su se 12. veljače kako bi se provelili i družili u ovo pokladno vrijeme. Župno prelo, koje su po peti puta organizirale obitelji **Ivković**, **Ivandečić** i **Horvatski**, uz pomoć drugih župljana obnovljeno je nakon nekoliko godina stanke, no, u ovoj župnoj zajednici prelo i okupljanje, te jačanje zajednice nije novina. I ove godine okupilo ih se oko 250, a da je ovo živa župna zajednica govori podatak da je na prelu bilo 81 dijete u uzrastu do 14 godina.

Održan je kratak prigodan program za koji su se župljani sami postarali, te su se redali skeč, recitali, dječji ples i dobra zabava za što je bio zadužen i ansambl *San*. Uz zajednički ručak – *užnu* i nezaboravno druženje, osobito djeci koja su na dar dobila i »prelo« (dar koji se

dobiva na prelima) sve ih je podržao župnik vlč. **Vinko Cvijin**, a kao gost prela bio je i nekadašnji župnik vlč. **Bela Stantić**.

Ž. V.

Naši gospodarstvenici (CXXXV.)

»Tko želi raditi, uvijek nađe posao«

Najviše se bavimo rušenjem objekata, iskopom temelja, krčenjem, čišćenjem, pripremom terena za obradivu površinu. Primjerice, ako je to bila šuma ili neki zasad voćnjaka, sklanjamo stabla, vadimo panjeve, sklanjamo granje. Znači, rušenje, čišćenje, sklanjanje smeća, šuta, sve što se može raditi građevinskim strojevima

Jasmin Iršević PR B&M-COOP naziv je firme Tavan-kućanina **Jasmina Irševića** koju je prije dvije godine osnovao sa svojim kolegom/prijateljem **Andreasom Mačkovićem**. Kako stoji u Agenciji za privredne registre (APR), djelatnost firme je rušenje objekata, priprema gradilišta i drumski prijevoz tereta, a sve to obuhvaća toliki broj poslova kojih će se prihvatiti samo onaj tko doista želi raditi. Raditi ne samo za svoju i dobrobit svoje obitelji, već i za svoje selo – Tavankut, kao i za svakog kome je pomoć potrebna. Takvih je ljudi danas jako malo i najmanje što možemo učiniti jest da im posvetimo makar dvije stranice našeg tjednika.

Širok spektar poslova

Nakon nekoliko godina rada u jednoj automehaničarskoj radionici u Tavankutu, Jasmin i Andreas odlučili su započeti vlastiti biznis kako bi došli do bolje zarade. Andreasov otac ponudio im je da kupe bager koji je uvezao iz Njemačke i iako je, kako kaže Jasmin, do tada bager

vidio samo na slici, i ne znajući što bi sve njime mogli raditi, odlučili su pokušati i kupili su ga u listopadu 2011. godine. Ubrzo su otkrili da je spektar poslova koje mogu obavljati ovim strojem doista širok, a nakon što su ih radili više od jednog desetljeća, prije dvije godine osnovali su svoju firmu.

»Najviše se bavimo rušenjem objekata, iskopom temelja, krčenjem, čišćenjem, pripremom terena za obradivu površinu. Primjerice, ako je to bila šuma ili neki zasad voćnjaka, sklanjamo stabla, vadimo panjeve, sklanjamo granje. Znači, rušenje, čišćenje, sklanjanje smeća, šuta, sve što se može raditi građevinskim strojevima. Od radnih strojeva trenutno imamo četiri bagera (s dodatnim iskopskim žlicama za iskop temelja, kopanje kanala za postavljanje vodovoda, potom cijevi u voćnjacima, razvlačenje vodova za struju), dva kamiona i jednu drobilicu za drvo«, kaže Jasmin, dodajući kako u to vrijeme nitko nije imao bager osim njih.

»Počeli smo s vađenjem voćnjaka, krčenjem starih salaša. Ubrzo smo shvatili da nam nedostaje prijevoz, pa

smo kupili jedan stari kiper kamion za prevoženje stabala, granja, šuta, smeća. Njime smo nekoliko godina vukli i stajnjak vočarima i povrtlarima u Tavankutu, a znali smo u sezoni (od listopada do ožujka) donijeti po 300 vagona gnojiva iz zadruga u Đurđinu. Kad je otišla pod stečaj, vukli smo ga s Čantavirskog puta, iz Višnjevca, Male Bosne, Mišićeva, Bajmaka. Nakon zimskog razdoblja krenuli bi poslovi vezani za građevinu. Otpočetak do kraja smo tamo. Prvi smo kad se ruši stara kuća, oronuli salaš, krči zapušten plac, onda iskopamo temelj, pa dok se zida dovozimo pijesak, a na kraju odnosimo građevinski šut. Radimo i prijevoz kamionima robe koja se može tovariti viljuškarom, obavljamo prijevoz zemlje, pijeska, nasipanje raznih košuljica, pripreme za betoniranje. Bilo je sezona kada smo pratili poljoprivrednike i kada smo s njive vukli žitarice«, nabraja Jasmin poslove koje inače obavljaju na teritoriju Subotice s okolnim naseljima.

Tu je i ozbiljan i zahtjevan posao koji se odnosi na krčenje šuma.

»Radimo i krčenje bagremovih šuma (u Tavankutu, na Čikeriji), što podrazumijeva sječenje stabala do panjeva ili njihovo kompletno vađenje, sječenje granja (drobilicom) i odvoženje, odnosno čišćenje kompletnih parcela. Sada već imamo uhodan posao i oko prodaje stabala, najviše za ogrjev. To sa šumama smo počeli zbog stupova, koji su se nekad koristili za šupe i neke druge pomoćne prostorije, a sada je to zamijenilo željezo. Međutim, *drač* (bagrem), kad se dobro osuši, traje isto kao i željezo, a uz to se ne mora ni s čim farbati, zaštititi. Inače vađenje panjeva dodatno košta, pa je tu pitanje isplativosti, ali nama to bude jako dobro jer onda te panjeve iskoristimo za grijanje. Imamo dobru drobilicu, za tri-četiri sata napunimo jedan kamion od deset kubika. Njome radimo i uslužno sječenje granja pošto, sad po selu dosta ljudi ima problem s njima i od toga bude dobar ogrjevnji materijal. Tako da, jako je širok spektar poslova kojima se bavimo.«

Polovina radnih strojeva koje koriste Jasmin i Andreas uvezena je iz Hrvatske, a za njihovo korištenje potrebna je dozvola za upravljanje radnim strojevima. Nekad se ona dobivala s B kategorijom, a sad se posebno polaže. Posebne obuke za upravljanje njima nema, to se, kako ističe Jasmin, uči sam.

Dobrovoljni rad i drugi angažmani

Uz sve poslove kojima se Jasmin i Andreas bave, spremni su angažirati se i dobrovoljno za dobrobit sela.

»U puno navrata smo se angažirali u tavankutskoj školi. Primjerice, trebalo je skloniti gromobran jer je bio radio-aktivan, pa je bio otežan pristup za autodizalicu i mi smo napravili prilaz. Potom smo vadili panjeve oko fiskulturne dvorane, neki dan smo iz škole u Gornjem Tavankutu odnijeli četiri kamiona smeća. Također smo pomogli i oko postavljanja novog čikerijanskog zvona. Na novom mjestu na kojem je postavljeno bila je šumica pa smo je raskrčili. Također smo donijeli i stupove i kosnike za

zvono, a sad smo bili donatori stupova za terasu koja će također tamo biti izgrađena. Radit ćemo sad i na projektu koji se tiče vrtića na hrvatskom u Tavankutu. Nedavno smo krenuli s krčenjem, čišćenjem površine oko objekta te odnošenjem raznog smeća. Aktivni smo i u *Gupcu*, baš danas smo drobili granje na Etno salašu *Balažević*, posljednjih godina očistimo im smeće, kopali smo septičke jame tamo i u Galeriji. Bilo je dosta poslova za koje smo gledali da im izađemo u susret. Kako oni nama, tako i mi njima«, navodi Jasmin, nastavljajući priču o raznim svojim članstvima:

»Član sam folklornog odjela HKPD-a *Matija Gubec* od prvog razreda. Sada imam 33 godine i nisam stajao s igranjem 26 godina, aktivan sam u veteranskoj grupi. Također sam i član Pastoralnog vijeća župe Presveto Srce Isusovo. Na inicijativu bivšeg tavankutskog župnika **Franje Ivankovića** angažirali smo se oko čišćenja i uređenja tavankutskog groblja koje je, dok nije došao, bilo dosta zapušteno, a suradnja se nastavila i sa sadašnjim župnikom **Marjanom Vukovim**. Primjerice, kopali smo grobnice u nekoliko navrata, to se radi 10-15 grobnica odjednom, ovisi koliko ima prostora. Član sam i Dobrovoljnog vatrogasnog društva u Tavankutu, također od prvog razreda osnovne škole. Sad sam član Predsjedništva, ali tu nije važno jesi li član, komandir, predsjednik, važno je koliko tko može pripomoći Društvu. Idemo redovno na požare, ja sam u operativnoj jedinici, po činu mlađi vatrogasni oficir. Sad u nedjelju je bio požar, zapalio se odžak u Gornjem Tavankutu, a trenutno je i sad požar, evo zvonim mi telefon zbog tog. Inače, Društvo je pobratimljeno s društvima iz Hrvatske, Mađarske, BiH, a tu su i Žednik, Bajmak, Čantavir i onda tu uvijek ima nekih druženja, aktivnosti gdje smo i mi prisutni«.

Razgovor s Jasminom vodili smo na državni praznik, neradni dan koji većina provodi sa svojom obitelji. No, za Jasmina ovaj dan nije bio praznik, ali nastoji makar nedjeljom i za svece biti sa svojim najmilijima.

»Osim nedjeljom, ne radimo ni na veće svece, onda gledam da ne radim ni subotom da bih bio doma s obitelji – suprugom **Mirjanom** i naše četvero djece – **Andelom** (9 godina), **Danicom** (7 godina) i **Markom i Teodorom**, koji su vrtićkog uzrasta. Inače, radni dan nam je od 7 pa, službeno, do 15 sati, ali bude to i mnogo duže, jer tko želi raditi, uvijek nađe posao. Supruga Mirjana se, osim s djecom i održavanjem kućanstva, bavi i uzgojem cvijeća u platenicima. Tu smo spojili dobro i korisno, jer panjeve koji nam ostanu nakon sječe šume ili voćnjaka koristimo za zagrijavanje platenika. Tu se ispomažemo međusobno, svatko ima svoj posao, a zajednički su djeca. Svi bi oni sad bili i cvjećari i bageristi, ali još ćemo vidjeti što će tko biti. Ne bi bilo loše da netko od njih nastavi s ovim poslom, uvijek je lakše kad se naslijedi nešto što je uhodano, a ne da se krene od nule kako smo kolega i ja. Ali treba biti vrijedan i uporan i na kraju se dođe do cilja«, poručuje na kraju razgovora Jasmin Iršević.

I. Petrekanić Sič

Natječaj Središnjeg državnog ureda

ZAGREB – U cilju promicanja veza i jačanja suradnje Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, očuvanja i jačanja nacionalnog identiteta, zaštite prava i interesa hrvatskih zajednica, očuvanja hrvatskog jezika, kulturnog stvaralaštva i baštine te poticanja hrvatskog kulturnog zajedništva, kao

i pomoć ugroženim pojedincima – pripadnicima hrvatskog naroda izvan Hrvatske i ugroženim pojedincima – povratnicima/useljenicima iz hrvatskog iseljeništva/dijaspore, Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske objavio je 1. javni poziv za prijavu posebnih potreba i projekata od interesa za Hrvate izvan Hrvatske

u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2023. godinu.

Prijava projekata se obvezno podnosi u elektroničkom i papirnatom obliku. Rok za podnošenje prijava traje do 17. ožujka. Više informacija na internetskoj stranici Središnjeg državnog ureda: <https://hrvatiizvanrh.gov.hr>.

Republički natječaj za manjine

BEOGRAD – Ministarstvo kulture Srbije raspisalo je više natječaja, među kojima i Natječaj za financiranje ili sufinanciranje projekata iz područja suvremenog stvaralaštva u Srbiji u 2023. godini, u području kulturnih djelatnosti nacionalnih manjina. Natječaj se raspisuje radi prikupljanja predloga za financiranje ili sufinanciranje projekata u kulturi, kao i projekata umjetničkih, odnosno stručnih i znanstvenih istraživanja u kulturi iz područja suvremenog stvaralaštva, odnosno u oblasti kulturnih djelatnosti nacionalnih manjina u Republici Srbiji, a koji doprinose ostvarivanju općeg interesa u oblasti kulture.

Najmanji iznos koji će biti financiran ili sufinanciran po projektu iznosi 100.000 dinara. Natječaj je otvoren do 6. ožujka 2023. godine. Više informacija na sajtu Ministarstva: www.kultura.gov.rs.

Ja u tuđim cipelama

TAVANKUT – U sklopu realizacije projekta *Ja u tuđim cipelama*, čiji nositelji su HKPD *Matija Gubec* iz Tavan-kuta i portal *Magločistač* kao medijski partner, 15. i 16. veljače održane su prve dvije u nizu planiranih radionica za mlade, čija okosnica je bila tema filmske umjetnosti.

Radionice je održao **Branko Ištvančić**, nagrađivani redatelj iz Zagreba, koji je mlade upoznao s osnovnim pojmovima vezanim za filmsku umjetnost, dok su na drugoj radionici mladi imali priliku saznati više o profesionalnoj

kameri kao osnovnom sredstvu rada u procesu kreiranja filma.

Nastavak radioničarskih aktivnosti planiran je za 15. ožujka, kada će se u praksi njihovi sudionici više upoznati sa snimačima zvuka i opremom za rasvjetu, ali i započeti konkretni rad na snimanju pet video-priloga o međunacionalnim odnosima u Subotici.

Radionice su uslijedile nakon održanih fokus grupa na kojima su mladi iz različitih nacionalnih zajednica iznosili svoja iskustva suživota u multikulturalnoj sredini, govoreći kako o njegovim pozitivnim, tako i o negativnim stranama, a s ciljem da se prepoznaju problemi i istovremeno ukaže na potencijalna njihova rješenja, čiji ključ je, kako je zaključeno, komunikacija. (Magločistač)

Hrvatska riječ i ZKVH na novosadskom Sajmu knjiga

NOVI SAD – NIU *Hrvatska riječ* i Zavod za kulturu vođanskih Hrvata predstaviti će svoja najnovija izdanja na Sajmu knjiga u Novom Sadu koji se održava od 7. do 13. ožujka na Novosadskom sajmu.

Predstavljanje dvaju nakladnika bit će održano u ponedjeljak, 13. ožujka, s početkom u 15 sati. Prvo će od 15 sati biti predstavljen novi dvobroj časopisa za književnost i umjetnost *Nova riječ* (sunaklada ZKVH i NIU *Hrvatska riječ*) a u 15,45 sati na programu je predstavljanje knjige *Fragmenti : Izbor intervjuva 2003. – 2022.* koja je tiskana u povodu 20. obljetnice od izlaska prvog broja obnovljenog tjednika *Hrvatska riječ*.

Navedena predstavljanja bit će održana u organizaciji Pokrajinskog tajništva za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama i Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice.

»Veliko i silno jato«, sastanak HSS-a u Novom Slankamenu

18. veljače 1938. – *Subotičke novine* pišu da je *Hrvatski dom* (Sombor) 13. veljače priredio svečanu večeru. Član pjevačkog zbora HKD-a **Miroljub Stipan Bogdan** (otac poznatog pjevača **Zvonka Bogdana**) predao je predsjedniku *Miroljuba* pokal na čuvanje. Ovaj je pokal

Večera u Hrv. Domu u Somboru. U nedjelju dne 13 o. mj. u 8 sati na večer priređena je u Hrv. domu u Somboru svečana večera, na kojoj je u ime pjevačkog zbora Bogdan Stipan predao pretsjedniku H.K.D. „Miroljub“ pehar dobiven kao prvu nagradu prigodom prošlogodišnje 50 godišnjice Mađ. pjev. zanatl. društva u pohranu. Pretsjednik se zahvalio

pjevačka sekcija *Miroljuba* dobila kao prvu nagradu na natjecanju, koje je upriličeno prigodom 50. godišnjice Mađarskog pjevačkog zanatlijskog društva. Mješoviti pjevački zbor *Miroljuba* otpjevao je tri pjesme. Nakon toga je slijedila večera, na kojoj je sudjelovalo do sto osoba. Prigodne govore održali su **Grga Pekanović** (kolar) i **Antun Benja** (sarač). Igranka i pjesma su trajali do tri sata u jutro. Prisustvovala su i trojica izaslanika Mađarskog zanatlijskog pjevačkog društva u Somboru.

19. veljače 1937. – *Subotičke novine* donose govor **Marije Vuković**, predsjednice ženske bunjevačke hrvatske omladine HKD-a *Miroljub* održan na Prvom hrvatskom bunjevačkom prelu u Somboru: »Ovaj veliki skup, kakvog je samo kadra okupiti hrvatska misao ovdje u našem lijepom gradu Somboru, neka dobro otvori oči svima i svakome, da spozna jedinu istinu, a ta je da smo mi Bunjevci Hrvati bili, jesmo i ostaćemo, dok je zadnjega daha u nama. Ono nekoliko, koji nisu snama, u ovom našem narodnom preporodu ništa ne znače. Par lasta ne čini proljeće, nego jato. A mi smo to jato i to veliko i silno jato. Kako mi baš pretstavljamo nacionalno svijesne Bunjevce i Bunjevke ovdje u Somboru, a ogromna je većina naroda uz nas, vara se svatko tko misli, da ima i može biti još kakvih Bunjevaca, koji su mimo, a osobito protiv nas. Pogotovo će to vrijeme pokazati i dokazati«.

20. veljače 1931. – *Obzor* piše da je održana druga sjednica između predstavnika beogradske i pančevačke općine, na kojoj je nastavljena rasprava o načinu admi-

nistrativnog ujedinjenja spomenutih triju općina u buduću – veliki Beograd.

21. veljače 1958. – *Somborske novine* donose članak o radu HKD-a *Miroljub* za vrijeme Drugog svjetskog rata. Društvo je 1943. raspušteno, jer je njegovo članstvo odbilo ponudenu suradnju s vlastima. Unatoč tome, rukovodstvo društva je »ilegalno« održavalo sastanke. Štoviše, nekoliko tjedana pred oslobođenje Sombora 21. listopada 1944. stupilo je u suradnju s Narodnooslobodilačkim pokretom.

22. veljače 1928. – *Dom* piše da je Mjesna organizacija Hrvatske seljačke stranke u Novom Slankamenu održala svoj godišnji sastanak 21. siječnja u gostioni **Mirka Kumpfa**. Na sastanku je bilo oko 250 pristaša, te bivši narodni zastupnik **Đuro Rajković**. Sastanak je otvorio predsjednik organizacije **Ivan Smolčić**. Nakon njega, Rajković je govorio sat vremena o radu HSS-a od 1918. do 1928. Tom prigodom izabrana je nova uprava: predsjednik **Blaž Krčelić**, potpredsjednik **Mato Jurčić**, tajnik **Petar Bonos**, blagajnik **Nikola Sajfert** te odbornici **Andrija Figola Jozin**, **Antun Racek**, **Toma Valović**, **Petar Aleksić**, **Andrija Podolski**, **Andrija Aleksić**, **Miša Sokora**, **Miša Suknović**, **Ivan Tomić**, **Šima Aleksić**, **Antun Albot**, **Johann Harmut**, **Andrija Umrlić**, **Antun Heriborn**, **Marko Majer**, **Mato Rukavina ml.**, **Ivan Tonković**, **Grga Vidalina**, **Petar Sloboda**, **Antun Sokora**, **Luka Čiž**, **Petar Jurković**, **Miša Aleksić**, **Miša Vidalina**, **Miša Bešenski** i **Pero Piha**.

23. veljače 1941. – *Hrvatski dnevnik* piše da HKD *Miroljub* priređuje 23. veljače svoje Veliko prelo u prostorijama hotela Sloboda.

24. veljače 1923. – *Srbija* (Sr. Mitrovica) piše da je somborski Okružni sud potvrdio listu Bunjevačko-šokačke stranke za somborski izborni okrug, čiji je nositelj **Ivan Evetović**.

Predstavljen novi dvobroj časopisa *Nova riječ*

Pregled književnih gibanja

Novi dvobroj donosi bogat i raznolik sadržaj, uz sudjelovanje brojnih autora iz Srbije i inozemstva, navela je v. d. ravnateljice ZKVH-a i izvršna urednica Nove riječi Katarina Čeliković

Časopis za književnost i umjetnost *Nova riječ*, kojega izdaje Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata u suradnji s NIU *Hrvatska riječ*, prisutan je na sceni već skoro jedno desetljeće (okrugla obljetnica bit će u lipnju). Dvobroj ovoga časopisa za 2022. godinu, koji je tiskan početkom godine, predstavljen je prošloga tjedna, 13. veljače, u Subotici, u prostorijama ZKVH-a.

Novi dvobroj na blizu 350 stranica donosi bogat i raznolik sadržaj, uz sudjelovanje brojnih autora iz Srbije i inozemstva, navela je v. d. ravnateljice ZKVH-a i izvršna urednica *Nove riječi* **Katarina Čeliković**. Časopis se, kako je podsjetila, bavi književnom baštinom i suvremenom knjiškom produkcijom ovdašnjih Hrvata, a prate se i književna dešavanja u Hrvatskoj, kao i u prostorima većinske i manjinskih književnosti u Vojvodini.

Pučko pjesništvo

Prva cjelina u novom broju predstavlja scenu hrvatskih pučkih pjesnika u Vojvodini okupljenu oko susreta *Lira naiva*, a u povodu dvadesete obljetnice te manifestacije.

»Naša književna scena živi u dva segmenta: prvi čine etablirana imena koja se bave pisanjem, a drugi je pučka scena koja je dosta živa i dobro organizirana kroz godišnje susrete *Lira naiva*. Trenutno ih ima pedesetak. Godišnje, troje ili četvero od njih objavi i svoju samostalnu knjigu u nakladi neke udruge ili vlastitoj. Nakon dvadeset godina *Lire naive*, sačinili smo i antologiju ovog pjesništva. Zbog toga i njima posvećujemo pažnju u časopisu *Nova riječ*«, rekla je Čeliković.

U povodu 150. godišnjice rođenja **Antuna Gustava Matoša** (koja će biti obilježena ove godine i programima

u Srbiji) *Nova riječ* donosi zamišljeni intervju s Matošem kojega je napisao književnik **Lajčo Perušić**, a tu je i igrokaz *Na Badnje več* znamenitog Hrvata iz Banata, Starčevca **Miše Brajca** (originalno objavljen 1928.).

Čeliković je ukazala i na novu rubriku u kojoj se, sumirajući najznačajnija ostvarenja u protekloj godini, predstavlja književna produkcija u Hrvatskoj (o kojoj piše stalni suradnik časopisa, hrvatski književnik vojvođanskog podrijetla **Neven Ušumović**) i knjiška produkcija Hrvata u Srbiji (autorica **Nevena Baštovanović**).

»Mislimo da, glede autora i suradnika u časopisu, imamo na koga računati. Također, mislimo da je važno da književna periodika izlazi u tiskanom izdanju, unatoč virtualnom, digitalnom svijetu u kojem živimo«, zaključila je Katarina Čeliković.

Književna susretanja

I u ovom broju *Nove riječi* nastavljena je praksa predstavljanja suvremenog pjesništva nacionalnih zajednica s kojima Hrvati u Srbiji žive u kulturnome doticaju. Nakon pjesništva vojvođanskih Mađara, Slovaka, Rusina i Rumunja, aktualni dvobroj donosi izbor iz recentnog srpskog pjesništva, odnosno izbor iz poezije dobitnika *Brankove nagrade* od 2011. do 2021. godine. Temat je priredio suradnik časopisa i pjesnik **Darko Baštovanović**.

»*Brankova nagrada* predstavlja jednu od najprestižnijih nagrada u području pjesništva, a dodjeljuje je Društvo književnika Vojvodine za najbolju prvu pjesničku knjigu autora do trideset godina. Nagrada je ustanovljena 1954., a prvi dobitnik bio je veliki vojvođanski pjesnik **Vasko Popa** koji je nagradu dobio za knjigu *Kora*. Ta je knjiga u ono vrijeme izazvala tektonske promjene kada su u pitanju pjesnička stremljenja, čak i u europskim prostorima. U vrijeme postojanja hibridnog srpsko-hrvatskoga ili hrvatsko-srpskog jezika ovu su nagradu dobivali i prestižni hrvatski pjesnici **Tito Bilopavlović** i **Dražen Katanarić**. Mislim da na ovome nećemo stati, treba svakako

nastaviti i nadalje iščitavati suvremeno srpsko pjesništvo i ukazivati na one momente koji su važni za književna gibanja«, kazao je Baštovanović.

Uređivački pristup

Urednik kulturne rubrike u tjedniku *Hrvatska riječ* **Davor Bašić Palković** pozitivnim je ocijenio što časopis *Nova riječ* od svoga pokretanja nastoji pridonijeti usustavljanju književne scene vojvođanskih Hrvata, kako uređivačkim pristupom tako i krugom suradnika koje okuplja, od književnih autora do onih koji o knjigama pišu.

»Tu prije svega mislim na predstavljanje stvaralaštva kroz određene segmente književne scene, kao što su dijalektalno pjesništvo, mlada lirika, duhovna lirika, kratka priča... Istaknuo bih i rubrike *Čitanja književne produkcije* koja donosi lijep broj prikaza novih i novijih knjiga na jednom mjestu, uz poneke kritike tih djela, te *Kritička iščitavanja hrvatske književnosti u Vojvodini* koja nam donose neke nove poglede na ono što je dio književne baštine. Tu su i tekstovi koji se odnose na umjetnost, uglavnom likovnu umjetnost i glazbu, o čemu pišu osobe iz tih područja, a zahvaljujući rubrici *Kulturno-društveni dokumentarij* prateći *Novu riječ* možete dobiti cjelovitu sliku o kulturnom životu ovdašnjih Hrvata«, kazao je Bašić Palković.

Posebna gošća promocije bila je glavna i odgovorna urednica osječkog časopisa *Književna revija* **Tatjana Ileš** koja je u novom dvobroju *Nove riječi* zastupljena tekstem *Imaginacija panonskog prostora u prozama Adama Rajzla*. Ona je, među ostalim, govorila o krizi književne periodike u Hrvatskoj uvjetovane financijskim prilikama, kao i krizi književne kritike. Inače, *Književna revija* surađuje s dionicima književnog života vojvođanskih Hrvata, a 2021. u časopisu je objavljen blok o dijalektalnom pjesništvu na novoštokavskoj ikavici među Hrvatima u Bačkoj.

Predstavljanje je moderirala članica uredništva *Nove riječi* **Klara Dulić Ševčić**, a bila je ovo prigoda i za razgovor suradnika o novom broju ovog časopisa.

Ravnatelj NIU *Hrvatska riječ* **Ladislav Suknović** darovao je ovom prigodom ZKVH-u pano s fotografijama nekih od najznačajnijih zbivanja u kulturi vojvođanskih Hrvata u protekla dva desetljeća. Pano je iz postava izložbe priređene povodom 20. obljetnice od osnutka NIU *Hrvatska riječ*.

H. R.

Predstavljanje u Novom Sadu

Novi dvobroj *Nove riječi* imat će svoju promociju i na ovogodišnjem Sajmu knjiga u Novom Sadu, 13. ožujka, s početkom u 15 sati.

Međunarodni dan materinskoga jezika obilježen i u Srijemskoj Mitrovici

Doprinos toleranciji i suradnji

Međunarodni dan materinskoga jezika obilježen je 21. veljače priredbom i u OŠ *Jovan Popović* u Srijemskoj Mitrovici. U programu su sudjelovali učenici koji pohađaju nastavu rusinskog, ukrajinskog, mađarskog i hrvatskog jezika. Učenici koji pohađaju predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture recitali su pjesme hrvatskih autora i na taj način pred-

stavili dio onoga što uče na satima hrvatskog jezika. Učenike je pripremio profesor **Dario Španović** koji od 2009. predaje ovaj predmet u srijemskomitrovačkim školama.

»Pohađam hrvatski jezik od prvog razreda, a sada sam peti razred. Volim dolaziti na sate hrvatskog jezika, gdje učimo o našem jeziku i običajima na zabavan i zanimljiv način. Nastavnik Dario često organizira predstave i igrokaze u kojima moji prijatelji i ja rado sudjelujemo i učimo pjesme i recitacije na hrvatskom jeziku. Za ovu priredbu sam recitirao pjesmu *Zlatna lađa Vladimira Nazora*«, kaže učenik **Danijel Gluić**.

Osim Danijela Gluića, sudjelovali su i **Marko Kujundžija**, **Nikolina Bešić** i **Tijana Bešić**. Učenici koji pohađaju predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture redovito svake godine sudjeluju na priredbama povodom Dana materinskog jezika. Prema riječima profesora Španovića, uključivanje Hrvata u javni i društveni život ukazuje na napredak i razvijanje svijesti o toleranciji i suradnji s ostalim manjinskim zajednicama kao i s većinskim stanovništvom.

S. Ž.

Donacija za vrtić *Marija Petković – Sunčica*

Iz Skoplja za subotičke mališane

Donacija iz Skoplja, vrijedna oko 1.500 eura, uručena je 20. veljače ekonomu Družbe Kćeri Milosrđa s. **Silvani Milan** za opremanje vrtića *Marija Petković – Sunčica*, koji je u vlasništvu spomenutog samostanskog reda sv. Franje u Subotici.

Do ove suradnje i donacije došlo je prije više od godinu dana, i to posredstvom vlč. **Tomislava Vojnića Mijatova**.

»Jedan slučajni susret u župi sv. Mihovila Arkandela u Zmajevu završio je ovom značajnom donacijom. Naime, u spomenutoj župi u neformalnom razgovoru s **Anitom Martinčević** iz Caritasa u Skoplju odlučeno je da se pokuša realizirati donacija krevetića i opreme iz multietničkog dječjeg vrtića *Biseri* iz Skoplja«, priča vlč. Vojnić Mijatov i pojašnjava kako je projekt multietničkog dječjeg vrtića u Skoplju trajao 13 godina, no zbog pandemije covid-19 i krize u svijetu vrtić je prestao raditi.

U tih 13 godina kroz njega je prošlo oko 400 djece koja su bila različitih konfesija, pravoslavne, katoličke i muslimanske vjeroispovijesti. Osnovao ga je i vodio Pokret fokolara – Djelo Marijino, preko udruge *Sonce* iz Skoplja.

Ovoj donaciji prethodili su razgovori i prikupljanje potrebne dokumentacije.

»Ovo lijepo i plemenito djelo uspjeli smo ostvariti zahvaljujući predsjedniku Udruge *Sonce* **Mati Mikulecu**, Aniti Martinčević, Ambasadi Suverenog Malteškog reda u Srbiji i ambasadoru **Albertu di Luci**, te zahvaljujući kompaniji za međunarodni i unutrašnji transport *Ivašped* koja je prevezla donaciju iz Skoplja u Suboticu. Ovim putem zahvaljujem svima koji su svojim nesebičnim radom i zalaganjem realizirali ovu vrijednu donaciju koja će biti na korist i radost naših najmlađih«, zaključio je vlč. Vojnić Mijatov.

Ž. V.

Međunarodni dan materinskoga jezika

Za jezičnu i kulturnu raznolikost

Utorak, 21. veljače, obilježen je Međunarodni dan materinskoga jezika. Obilježava se u znak sjećanja na bangladeške studente koji su 21. veljače 1952. godine ubijeni u Dhaki u Istočnom Pakistanu (danas Bangladešu) jer su prosvjedovali budući da njihov materinski jezik nije proglašen materinskim. UNESCO je 1999. godine proglasio ovaj dan Danom materinskoga jezika u znak sjećanja na ovaj događaj.

Školstvo, mediji, kultura

Kako je priopćilo Ministarstvo prosvjete Republike Srbije, Međunarodni dan materinskoga jezika škole širom Srbije obilježavaju danas različitim aktivnostima, kako bi promovirale jezičnu i kulturnu raznolikost.

»Poštujući osnovno ljudsko pravo na obrazovanje u Srbiji su osigurani uvjeti da svaki građanin prakticira pravo na obrazovanje na materinjem jeziku. Osim na srpskom, cjelokupno obrazovanje na materinjem jeziku postoji na još osam jezika: albanskom, bosanskom, bugarskom, mađarskom, rusinskom, rumunjskom, slovačkom i hrvatskom jeziku. Oko 190 škola realizira nastavu na jednom od osam jezika nacionalne manjine, a oko 44 tisuće učenika pohađa ovako organiziranu nastavu, što čini 5,7 posto od ukupnog broja učenika u sustavu obrazovanja«, navode u Ministarstvu.

I Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog ukazalo je na važnost njegovanja materinskog jezika, kako većinskog naroda tako i jezika nacionalnih manjina. Kako su naveli, manjinski jezici koriste se u Srbiji u obrazovanju, medijima, upravnim i sudskim postupcima, ekonomskom, društvenom i kulturnom životu.

Poruke iz HNV-a i DSHV-a

Povodom Međunarodnog dana materinskog jezika predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić** podsjetila je kako je jezik najsnažniji izraz naše potrebe za komunikacijom i odnosom.

»Poznavanje materinskog jezika, njegovo njegovanje u školstvu, obitelji i vlastitoj zajednici, čak i kada se nalazimo u drugim govornim područjima te se služimo njima pripadajućim komunikacijskim standardima, nužno je sredstvo samorazumijevanja i obrane integriteta svakog čovjeka. Nemoguće je, naime, ono nama vlastito shvatiti i tumačiti izvan ambijenta u kojemu je isto niknulo, cvjetalo i pružilo svoje grane do nas. Koliko je to važno potvrđuju i bolna povijesna iskustva negiranja drugih naroda koja su među najvažnijim programima djelovanja imala sprječavanje prava njegovanja vlastitog jezika, znajući da njegovim negiranjem ili relativiziranjem posljedično venu i pu-

poljci identiteta koji, iako se još neko vrijeme čine živima, postaju neka druga biljka s koje crpe gramatiku i pravopis svoga života. Nikome se, dakle, ne smije osporiti pravo prepoznavanja i njegovanja materinskog jezika, dok god to pravo ne predstavlja negiranje prava drugoga. Današnjim danom želimo iznova otkrivati važnost materinskog jezika i to ne samo kao lingvističke kategorije, već kao, u našem slučaju, hrvatskog jezika koji ima svoj govorni standard, dijalekte i narječja, svoju književnost, povijesni razvoj... – riječju, ogromnu baštinu koja ga čini onime što jest. A sve dublje njegovo poznavanje pomaže nam oduševiti se odjecima koji su prisutni u našem svakidašnjem životu i kulturi«, izjavila je Vojnić.

Povodom Međunarodnog dana materinskoga jezika, oglosio se i Demokratski savez Hrvata u Vojvodini:

»I ove godine DSHV će, s HNV-om, aktivno poticati roditelje školske djece – svoje članove, ali i ostale članove naše hrvatske zajednice, da odaberu za svoje najmlađe školovanje na hrvatskom jeziku: cjelokupno ili odabirom predmeta Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Uvjereni smo da u novim okolnostima našega prihvatanja kao respektabilnoga političkog činitelja u domaćoj političkoj 'areni', roditelji mogu biti dodatno ohrabreni na ovakve korake. Kvaliteta obrazovanja na hrvatskom jeziku u Srbiji respektabilna je po svim kriterijima, zahvaljujući prije svega učiteljima, nastavnicima i našoj djeci. Vjerujemo da bi djelatna suradnja s Ministarstvom prosvjete rezultirala ne samo novim odjelima na hrvatskom jeziku i novim školama gdje će se izučavati hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture nego i većoj kvaliteti sektora obrazovanja općenito. Konačno, djelovati ćemo proaktivno u daljim procesima koji će voditi utemeljenju Hrvatskog školskog centra u Subotici«.

D. B. P.

Obijena kasa na Bunariću

U Biskupijskom svetištu Gospe od suza na Bunariću, nadomak Subotice, u ponedjeljak, 20. veljače, obijena je kasa ispred kapelice i odnesen je novac.

»Toga dana u 18.40 oglasio se alarm na kasi, te je javljeno domaru **Slađanu Bošnjaku**, koji je zatekao obijenu kasu. Nakon nekog vremena došla je policija i napravila uviđaj. Pretpostavljam da će se na tome i završiti«, pojašnjava rektor svetišta i župnik župe Marija Majka Crkve preč. **Željko Šipek**.

Po njegovim riječima, na svetištu za sada ne postoje kamere, ali se na tome radi, kao i na boljoj rasvjeti. »Ovim putem apeliram na upravu Grada Subotice da vrati rasvjetu na Bunarić, jer je i Bunarić u programu uštede električne energije ostao u mraku. Također, iz tih razloga se smanjuje broj

hodočasnika, jer se jednostavno ljudi plaše dolaziti, a bojim se da će ovim činom biti još više smanjen dolazak vjernika«, kaže Šipek i pojašnjava kako je u planu da se na Bunarić, konkretno u svetištu do kraja mjeseca postavi nova kasa, te u skorijoj budućnosti postavi video nadzor i pojača rasvjetu.

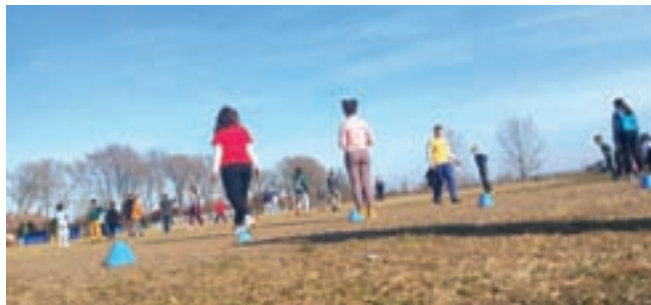
Do postavljanja kase moli vjernike da se suzdrže, te ne ostavljaju novac. Koliko je točno otuđeno novaca preč. Šipek ne može reći sa sigurnošću, ali pretpostavlja da je bilo do 30.000 dinara.

»Kase na Bunariću praznimo po potrebi i proporcionalno, te ove godine još nije praznjena, ali rekao bih da je veća šteta zbog razbijene kase, koja je nogom šutirana dok se nije iskrivila i dno se razvalilo«, pojašnjava Šipek i dodaje kako smatra da to nema veze s vjerskom netolerancijom ili nacionalnim pitanjem nego da je u pitanju klasična krađa.

Ž. V.

Druženje uz molitvu

Tri slobodna dana bez škole (15., 16. i 17. veljače) preko 30 djece iz Monoštora i Sombora iskoristili su za druženje, ples, igre, duhovne, glazbene i kreativne radionice, te rad u grupama. To je samo djelić onoga što su animatori Subotičkog oratorija pripremili. Tema ovogodišnjeg zimskog oratorija u Monošturu bila je molitva. Na

predavanjima, ali i kroz rad u grupama, s animatorima je razmatrana važnost molitve, znak križa, kako razmišljati o onome što molimo te je obrazložena molitva *Oče naš*. Drugog dana sudionici ovog trodnevnog druženja imali su prilike i za kratko klanjanje pred Presvetim. Ovi zanimljivi dani završeni su u petak, 17. veljače, svetom misom u crkvi sv. Petra i Pavla u Monošturu koju je predvodio tamošnji župnik vlč. **Dražen Dulić**.

Puni pozitivnih dojmova i uz dogovor za sljedeći susret, koji je zakazan na ljeto (ako ne prije), sudionici i ovoga susreta razišli su se svojim domovima. Ovoga puta izostala su neka djeca zbog bolesti, pa organizatori vjeruju kako će na ljeto svi moći doći, te će se i brojka bar udvostručiti.

N. S.

Duhovna obnova svećenika Subotičke biskupije

Pretkorizmena duhovna obnova svećenika Subotičke biskupije održana je u karmelskom samostanu u Somboru 21. veljače. Razmatranje na hrvatskom jeziku održao je karmelićanin o. dr. **Jakov Mamić**, a na mađarskom župnik župe sv. Lovre u Budimpešti preč. dr. **Henrik Gábel**.

Duhovna obnova započela je zajedničkim zazivom Duha Svetoga, a potom su svećenici po jezičnim skupinama izmolili *Treći čas* i poslušali prigodna razmatranja, nakon čega je uslijedilo klanjanje pred Presvetim oltarskim sakramentom, a svećenici su imali priliku i za pojedinačnu ispovijed. Misno slavlje predvodio je dijecezanski upravitelj ove biskupije mons. **Ferenc Fazekas**, a ovom prilikom nakon misnog slavlja svećenici su posjetili grob slugu Božjega o. Gerarda Stantića.

H. I.

Bdijenje za život

Molitvena *Inicijativa 40 dana za život* započela je korizmom 22. veljače i traje do 2. travnja. Tijekom inicijative molit će se za zaštitu nerođenih beba, za prestanak pobačaja, za liječničko osoblje, za sve koji na duši nose rane pobačaja...

Subotica – radnim danima (od ponedjeljka do petka) od 17.30 do 18.30 sati u kapeli Crne Gospe kod franjevača, a subotom i nedjeljom u franjevačkoj crkvi u Subotici od 8 do 9 sati. Na ovu nakanu služit će se i svete mise u kapelici Radio Marije Srbije srijedom u 20 sati.

Novi Sad – svakim danom od 7 do 19 sati ispred Klinike za ginekologiju i akušerstvo *Betanija*.

Zaručnički tečaj

Zaručnički tečaj – priprava za brak za sve one koji se namjeravaju vjenčati ove godine na teritoriju Grada Subotice i šire okolice započinje 13. ožujka u vjeronaučnoj dvorani u Harambašićevoj 7, s početkom u 19.30 sati.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Korizma

Započelo je vrijeme korizme, vrijeme pripreme za Uskrs, koje vezujemo za post, molitvu, pokoru, obraćenje. To je prije svega milosno vrijeme za kršćanina, jer upravo molitvom i postom, u nastojanju da se odrekne grijeha, on dolazi bliže k Bogu i otkriva smisao vjere.

Sklonost grijehu

Korizma započinje srijedom Pepelnicom, kada svećenik posipa vjernika pepelom uz riječi »Spomeni se, čovče, da si prah i da ćeš se u prah pretvoriti«. Knjiga postanka kaže kako je Bog čovjeka stvorio od praha zemaljskoga. No, čovjekovo stvaranje tu ne završava. Bog je poput grčara od zemlje oblikovao čovjekovo tijelo, a onda ga je učinio sličnim sebi, jer je u njega udahnuo dah života. To je naša duša, koja je besmrtna, po kojoj smo savršena Božja stvorenja, stvorena na njegovu sliku. Naše tijelo će jednom postati prah od kojega je sazđano, ali će naša duša ostati živjeti vječno. Zato treba već za zemaljskoga života voditi računa o tome kakva će ta vječnost biti.

Kao svome ljubljenu stvorenju, Bog je čovjeku dao slobodu, nije ga vezao za sebe nego mu je dopustio da sam odabere hoće li hoditi s njim ili bez njega. No, Postanak svjedoči da je čovjek već na početku iznevjerio Boga i odabrao grijeh. Tako je čovjekova narav postala slaba i sklona grijehu. Čak i kada ga je svjestan, čovjek se često grijehu ne može oduprijeti. Ali Bog nije napustio svoje ljubljeno stvorenje nego mu daje novu šansu. Šalje svoga Jedinorođenca da otkupi grješnog čovjeka. Cijena otkupljenja bila je Sinovljeva smrt na križu.

Pepeljenje

Korizma je vrijeme koje nas podsjeća na neizmjernu Božju ljubav kojom nas ljubi. Mi ne možemo tako savršeno ljubiti Boga kao što on ljubi

nas, ali možemo se u svojim ljudskim granicama potruditi da ga ljubimo čim više. Ljubav se pokazuje djelima, a ne riječima, stoga i naša ljubav prema Bogu treba biti djelatna. Ona se pokazuje našim opredjeljenjem za Boga, a to je ono što korizma od nas traži. Obraćanje, odbacivanje grijeha, jer grijeh je odbacivanje Boga. Kada odbacimo grijeh, vraćamo se svome Stvoritelju, koji nas neizmerno ljubi. A svako obraćenje nosi sa sobom i kajanje za učinjene grijehe. Pepeo kojim nas je svećenik posuo po glavi na Pepelnicu simbolično predstavlja naše pokajanje i odluku da ćemo biti bolji, Božji. Ako je odluka izostala, onda čin pepeljenja nema smisao, postaje suvišan.

Kršćanin zna da od trenutka kada pepeo dotakne njegovu glavu, počinje nova etapa njegova kršćanskoga života. Pred svećenikom saginje glavu svjestan svoje malenosti pred Bogom, svjestan da je bez Boga samo poput praha kojim je posipan. Iz te svijesti rađa se odluka da započne novi hod kroz ovaj život, hod s Bogom. No, prvo se pred Ocem mora pokajati za sve one trenutke kada je odabrao griješiti, uz čvrstu odluku da to više neće činiti. Bog zna da čovjek sâm ovu odluku ne može provesti u djelo, zato mu daje moćno oružje, post i molitvu, kako bi ga osnažio.

Vrijeme korizme je i vrijeme kušnje. Davao je iskušavao i Božjega Sina, kako onda ne bi pokušao i nas, jer njemu nije mila naša odluka da se Bogu približimo. Nekim ćemo kušnjama odoljeti, neke će nas ipak slomiti, ali to nas ne smije obeshrabriti i zaustaviti na putu obraćenja. Bog je onaj koji daje snage za nastavak borbe nakon pada, samo ako mi to želimo. Stoga neka nam ova korizma bude kao što Pavao kaže: »Evo sad je vrijeme milosno, evo sad je vrijeme spasa!« (2Kor 6,2). Neke naše kajanje bude iskreno, a odluka za promjenom čvrsta, kako bismo pokazali Bogu da ga ljubimo.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise,
upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 487 46 04
Bojan.greguric@vojvodina.gov.rs
KLASA: 128-90-24/2023-05
DATUM: 22. 2. 2023. godine

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, Novi Sad, na temelju članka 7. Pokrajinske skupštinske odluke o dodjeli proračunskih sredstava za unapređenje položaja nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica i razvoj multikulturalnosti i tolerancije (*Službeni list APV*, broj: 8/2019), u vezi s člancima 11., 12., 23. stavkom 4., 25. i 26. Pokrajinske skupštinske odluke o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2023. godinu (*Službeni list APV*, broj: 54/2022), članka 6. Uredbe o sredstvima za poticanje programa ili nedostajućeg dijela sredstava za financiranje programa od javnog interesa koje realiziraju udruge (*Sl. glasnik RS*, broj: 16/2018) i članka 3. stavka 1. Pravilnika o dodjeli proračunskih sredstava Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice za unapređivanje položaja nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica i razvoj multikulturalizma i tolerancije u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini (*Službeni list APV*, broj: 7/2023), raspisuje

JAVNI NATJEČAJ

ZA SUFINANCIRANJE PROGRAMA I PROJEKATA OČUVANJA I NJEGOVANJA MULTIKULTURNOSTI I MEĐUNACIONALNE TOLERANCIJE U AP VOJVODINI U 2023. GODINI

Javni natječaj se raspisuje za programe i projekte udruga, fondova i fondacija (u daljnjem tekstu: podnositelj prijave), usmjerene na očuvanje i njegovanje multikulturalizma i međunacionalne tolerancije na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine u 2023. godini.

Javni natječaj se raspisuje na ukupan iznos od 14.000.000,00 dinara.

UVJETI NATJEČAJA

Na Javni natječaj za dodjelu proračunskih sredstava Tajništva za razvoj, njegovanje i očuvanje multikulturalnosti i međunacionalne tolerancije mogu se prijaviti podnositelji prijave čiji su projekti i programi usmjereni na očuvanje i njegovanje multikulturalizma i međunacionalne tolerancije i koji imaju registrirano sjedište na teritoriju AP Vojvodine.

Na Javni natječaj se ne mogu prijavljivati izravni i neizravni proračunski korisnici, trgovačka društva i nacionalna vijeća nacionalnih manjina.

Natječajna dokumentacija može se preuzeti od 22. 2. 2023. godine u prostorijama Tajništva ili na internetskoj adresi Tajništva www.puma.vojvodina.gov.rs

Rok za podnošenje prijave je 10. 3. 2023. godine.

Na Javnom natječaju se dodjeljuju sredstva za programe i projekte podnositelja prijave, usmjerene na očuvanje i njegovanje multikulturalizma i međunacionalne tolerancije, a naročito za:

- očuvanje i njegovanje jezika, narodnih običaja i starih obrta;
- zaštitu i prezentaciju folklorne baštine;
- stvaranje uvjeta za razvoj kulture, znanosti i umjetnosti;
- njegovanje i poticanje narodnog stvaralaštva;
- predstavljanje kulturnih dobara od iznimnog značaja;
- književno, dramsko, scensko, glazbeno i likovno stvaralaštvo, memorijale, festivale, jubilarne manifestacije, umjetničke kolonije, kampove kojima se njeguju tolerancija i prava nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica;

- konferencije, turnire, skupove i slično, kojima se njeguju tolerancija i prava nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica;
- njegovanje i razvoj amaterizma, gostovanja ansambala;
- suradnju s matičnim zemljama i druge oblike suradnje;
- projekte koji se odnose na razvijanje, očuvanje i njegovanje duha međunacionalne tolerancije kod mladih;

- unapređenje produkcije i produkciju televizijskog i radijskog programa, internetskih prezentacija, drugih oblika elektroničkih prezentacija, tiskanih propagandnih aktivnosti, aktivnosti u tiskanim medijima i drugih oblika medijskih aktivnosti.

Tajništvo po Natječaju sufinancira isključivo aktivnosti koje se realiziraju u razdoblju od dana raspisivanja Natječaja do 31. 12. 2023. godine;

Javni natječaj se objavljuje u *Službenom listu Autonomne Pokrajine Vojvodine*, u jednom od javnih glasila koje pokriva cijeli teritorij APV i na mrežnoj stranici Tajništva, kao i na portalu e-Uprava, na srpskom jeziku i na jezicima nacionalnih manjina koji su u službenoj uporabi u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini.

Prijave se podnose isključivo na natječajnim obrascima Tajništva u jednom primjerku;

Prijave na Javni natječaj se podnose na srpskom jeziku ili na jeziku nacionalne manjine koji je u službenoj uporabi u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini.

Prijave se podnose:

1. osobno – predajom pisarnici pokrajinskih tijela uprave (službeni ulaz zgrade Pokrajinske vlade, Banovinski prolaz bb, Novi Sad);

2. poštom na adresu:

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice

Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad

ZA NATJEČAJ – OČUVANJE I NJEGOVANJE MULTIKULTURNOSTI I MEĐUNACIONALNE TOLERANCIJE

Tajništvo zadržava pravo od podnositelja prijave, po potrebi, zatražiti dodatnu dokumentaciju i informacije, odnosno za dodjelu sredstava odrediti ispunjenje dodatnih uvjeta;

Prijave podnositelja vrednuje i ocjenjuje natječajno povjerenstvo sukladno kriterijima utvrđenim Pravilnikom o dodjeli proračunskih sredstava Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice za unapređivanje položaja nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica i razvoj multikulturalizma i tolerancije u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini (*Službeni list APV*, broj: 7/2023).

Pokrajinski tajnik donosi rješenje o raspodjeli sredstava, koje se objavljuje se na službenoj mrežnoj stranici Tajništva i na portalu e-Uprava.

Podnositelj prijave kojem budu dodijeljena sredstva po Javnom natječaju, u obvezi je dostaviti Tajništvu podatak o posebnom namjenskom podračunu otvorenom kod Uprave za trezor za svaku pojedinačnu namjenu (program/projekt), najkasnije do 1. 5. 2023. godine.

Dodatne informacije o Javnom natječaju se mogu dobiti u Tajništvu, na broj telefona 021/487 4604, putem elektroničke pošte na adresi bojan.greguric@vojvodina.gov.rs ili mrežnoj stranici Tajništva na adresi <http://www.puma.vojvodina.gov.rs>

Pokrajinski tajnik, Zsolt Szakállas v. r.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise,
upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 456 217, 487 4604 F: +381 21 456 217
ounz@vojvodina.gov.rs
KLASA: 128-90-22/2023-05
DATUM: 22. 2. 2023.

Na temelju članka 24. stavka 2. Pokrajinske skupštinske odluke o pokrajinskoj upravi (*Sl. list APV*, broj: 37/2014, 54/2014 – dr. propis, 37/2016, 29/2017, 24/2019, 66/2020 i 38/2021) u vezi s člancima 11. i 23. Pokrajinske skupštinske odluke o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2023. godinu (*Službeni list APV*, broj: 54/2022), a u vezi s Pokrajinskom skupštinskom odlukom o dodjeli proračunskih sredstava za unapređivanje položaja nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica i razvoj multikulturalizma i tolerancije (*Službeni list APV*, broj: 8/2019), na temelju članka 3. stavka 1. Pravilnika o dodjeli proračunskih sredstava Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice za unapređivanje položaja nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica i razvoj multikulturalizma i tolerancije u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini (*Službeni list APV*, broj: 7/2023), u okviru projekta »Afirmacija multikulturalizma i tolerancije u Vojvodini«, Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice raspisuje

**JAVNI NATJEČAJ
ZA SUFINANCIRANJE POTPROJEKTA
»MULTIKULTURALIZAM NA KLIK«**

Javni natječaj se raspisuje za dodjelu dotacija Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, registriranim pravnim osobama (udrugama, asocijacijama i drugim subjektima sa sjedištem na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine) za organizaciju 8 nagradnih natječaja od općeg javnog interesa, za učenike nižih i viših razreda osnovnih škola iz AP Vojvodine i to u području multikulturalizma, tolerancije i očuvanja i promoviranja etničke raznolikosti i kulturnog identiteta nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica Vojvodine.

Javni natječaj se raspisuje na ukupan iznos od 700.000,00 dinara.

I. OPĆI UVJETI NATJEČAJA

Sredstva se dodjeljuju jednom izabranom korisniku za organizaciju 8 nagradnih javnih natječaja tijekom 2023. godine.

II. UVJETI NATJEČAJA

Na Javni natječaj se mogu prijaviti isključivo registrirane pravne osobe – organizacije, udruge, asocijacije i drugi subjekti sa sjedištem na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine.

Na Javni natječaj se ne mogu prijavljivati izravni i neizravni proračunski korisnici, trgovačka društva i nacionalna vijeća nacionalnih manjina.

Na Javnom natječaju se dodjeljuju sredstva za organizaciju 8 nagradnih javnih natječaja sukladno sljedećim uvjetima:

nagradni natječaji se raspisuju za podnošenje radova na odabrane teme iz područja multikulturalizma, tolerancije, očuvanja i promoviranja etničke raznolikosti i kulturnog identiteta nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica Vojvodine;

nagradni natječaji su namijenjeni učenicima nižih i viših razreda osnovnih škola iz AP Vojvodine, od kojih su 4 namijenjena učenicima nižih razreda osnovnih škola, a 4 učenicima viših razreda osnovnih škola;

nagradni natječaji su javni uz obvezu odabranog korisnika sredstava da pismenim putem (ili putem elektroničke pošte) obavijesti sve ustanove osnovnog obrazovanja u AP Vojvodini o uvjetima i rokovima natječaja;

nagradni natječaji moraju biti realizirani u 2023. godini.

Podnositelji prijave na Javni natječaj, uz prijavu, obavezno podnose i:

- detaljno razrađen plan potprojekta i opis aktivnosti;
- prijedlog dinamike realizacije aktivnosti u 2023. godini;
- prijedlog tema i forme radova koji će biti predmet nagradnih natječaja;
- prijedlog nagradnog fonda i forme nagrađivanja;
- prijedlog proračuna potprojekta;
- prijedlog modela suradnje s Tajništvom u realizaciji potprojekta;
- službeni dokaz o registraciji podnositelja prijave (preslika).

III. NAČIN PRIJAVE

Prijave se podnose u jednom primjerku, isključivo na natječajnim obrascima Tajništva;

Natječajna dokumentacija se može preuzeti od 22. veljače 2023. godine u prostorijama Tajništva ili na internetskoj adresi www.puma.vojvodina.gov.rs

Podnositelj može podnijeti samo jednu prijavu na Natječaj;

Prijave na Natječaj se podnose na srpskom jeziku ili na jeziku nacionalne zajednice koji je u službenoj uporabi u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini;

Prijave se podnose osobno, predajom pisarnici pokrajinskih tijela pokrajinske uprave u Novom Sadu (zgrada Pokrajinske vlade) ili se upućuju poštom na adresu:

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise,
upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
21000 Novi Sad

Bulevar Mihajla Pupina 16

S naznakom: JAVNI NATJEČAJ ZA SUFINANCIRANJE
POTPROJEKTA »MULTIKULTURALIZAM NA KLIK«

Natječaj je otvoren do 10. ožujka 2023. godine.

IV. OCJENJIVANJE PROJEKATA I ODLUČIVANJE O DODJELI SREDSTAVA

Podnesene prijave razmatra povjerenstvo koje imenuje pokrajinski tajnik za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice;

Povjerenstvo neće uzimati u razmatranje nepravodobne i nepotpune ili nepravilno popunjene prijave, prijave koje nisu podnesene od strane ovlaštenih osoba, prijave ispisane nečitko ili grafitnom olovkom, kao ni prijave koje nisu predmet Natječaja;

Kriteriji koji će se primjenjivati prilikom odlučivanja o izboru organizatora natjecanja:

prijedlog forme radova i tema nagradnih natječajâ;
 kvaliteta prijedloga aktivnosti, ocjena efikasnosti i mogućno-
 sti potpune realizacije cilja i teme Natječajâ;
 prijedlog dinamike realizacije nagradnih natječajâ tijekom
 2023. godine;
 prijedlog forme nagrađivanja i proračuna potprojekta;
 prijedlog modela suradnje s Tajništvom u realizaciji potpro-
 jekta;
 prethodne aktivnosti podnositelja prijave u vezi s područjima
 na koje se odnose nagradni natječajâ.
 Povjerenstvo neće uzimati u razmatranje prijave podnositelja
 kojima su dodijeljena sredstva na temelju prethodnih natječajâ
 Tajništva, a nisu izmirili preuzete obveze po tim natječajima;
 Tajništvo zadržava pravo od podnositelja prijave, po potre-
 bi, zatražiti dodatnu dokumentaciju i informacije ili izaći na lice
 mjesta, odnosno za dodjelu sredstava odrediti ispunjenje do-
 datnih uvjeta;

Rješenje o dodjeli sredstava donosi pokrajinski tajnik, na te-
 melju prijedloga natječajnog povjerenstva;

Prijave i priložena dokumentacija ne vraćaju se podnosite-
 ljima;

S podnositeljem prijave kojem su odobrena sredstva Pokra-
 jinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne
 manjine – nacionalne zajednice će sklopiti ugovor o sufinan-
 ciranju aktivnosti, po osnovi kojeg će sredstva biti isplaćena;

Rezultati javnog natječajâ se objavljuju na službenoj internet-
 skoj adresi Tajništva po završetku Natječajâ.

Dodatne informacije o Javnom natječaju se mogu dobiti u
 Tajništvu, na broj telefona 021/487-4607, ili putem e-pošte
aron.madaras@vojvodina.gov.rs.

Pokrajinski tajnik,
 Zsolt Szakállas, v. r.

Republika Srbija
 Autonomna Pokrajina Vojvodina
 Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise,
 upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
 Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
 T: +381 21 487 46 77
livia.bata@vojvodina.gov.rs
 KLASA: 128-90-23/2023-05
 DATUM: 22. 2. 2023. godine

Na temelju članka 6. stavka 1. Pokrajinske skupštinske od-
 luke o dodjeli proračunskih sredstava tijelima i organizacijama
 u čijem radu su u službenoj uporabi jezici i pisma nacionalnih
 manjina – nacionalnih zajednica (*Službeni list APV*, broj: 14/15)
 u vezi s člancima 11., 12., 23. stavkom 4., 25. i 26. Pokrajinske
 skupštinske odluke o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine
 za 2023. godinu (*Službeni list APV*, broj: 54/2022), i članka
 3. stavka 1. Pravilnika o dodjeli proračunskih sredstava Pokra-
 jinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne
 manjine – nacionalne zajednice tijelima i organizacijama u čijem
 radu su u službenoj uporabi jezici i pisma nacionalnih ma-
 njina – nacionalnih zajednica (*Službeni list APV*, broj: 7/2023),
 Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacio-
 nalne manjine – nacionalne zajednice raspisuje

NATJEČAJ

za dodjelu proračunskih sredstava tijelima i organizacijama
 u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini u čijem radu su u službenoj
 uporabi jezici i pisma nacionalnih manjina – nacionalnih zajed-
 nica za 2023. godinu

Sredstva u iznosu od 10.000.000,00 dinara se dodjeljuju radi
 unapređivanja ostvarivanja prava na službeni uporabu jezika i
 pisama nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica u Autono-
 mnoj Pokrajini Vojvodini.

Pravo sudjelovanja na Natječaju imaju:

tijela jedinica lokalne samouprave s teritorijom Autonomne Po-
 krajine Vojvodine, u kojima je statutom grada, odnosno općine
 utvrđena službena uporaba jezika i pisama nacionalnih manji-
 na – nacionalnih zajednica na cijelom teritoriju jedinice lokalne
 samouprave ili u naseljenim mjestima na njihovom teritoriju;

mjesne zajednice na teritoriju gradova i općina iz alineje jedan;
 druga tijela, organizacije, službe i ustanove, korisnici prora-
 čunskih sredstava, koji imaju sjedište na teritoriju lokalne sa-

mouprave ili koji obavljaju djelatnost na teritoriju lokalne samo-
 uprave, iz alineje jedan.

Sredstva se dodjeljuju za financiranje, odnosno sudjelovanje
 u financiranju:

troškova izrade i postavljanja ploča s nazivom tijela i orga-
 nizacija, nazivom naseljenih mjesta i drugih zemljopisnih nazi-
 va na cestovnim pravcima, nazivom ulica i trgova, kao i drugih
 obavijesti i upozorenja za javnost ispisanih i na jezicima na-
 cionalnih manjina – nacionalnih zajednica koji su u službenoj
 uporabi u općini, gradu ili naseljenom mjestu;

za tisak dvojezičnih ili višejezičnih obrazaca, službenih glasi-
 la i drugih javnih publikacija;

za razvoj sustava elektroničke uprave za rad u uvjetima vi-
 šejezičnosti.

Visina sredstava za dodjelu utvrđuje se na temelju sljedećih
 kriterija:

broj jezika i pisama nacionalnih manjina – nacionalnih za-
 jednica koji su u službenoj uporabi na cijelom teritoriju općine,
 grada ili naseljenog mjesta;

postotni udjel pripadnika nacionalnih manjina – nacionalnih
 zajednica čiji su jezici i pisma u službenoj uporabi u ukupnom
 broju stanovništva prema službenim podacima Republičkog za-
 voda za statistiku, na temelju posljednjeg popisa stanovništva;

ukupni materijalni troškovi potrebni za realizaciju aktivnosti;

postojanje drugih izvora financiranja aktivnosti;

kontinuitet u financiranju aktivnosti od strane Tajništva, odno-
 sno traže li se sredstva prvi put;

postojanje naloženih ili preporučenih mjera za unapređenje aktiv-
 nosti na unapređenju višejezičnosti od strane inspeksijskih službi;

postojanje potvrde od strane nacionalnog vijeća nacionalne
 manjine o značaju financiranja aktivnosti.

Natječajna dokumentacija može se preuzeti od 22. 2. 2023.
 godine u prostorijama Tajništva ili na internetskoj adresi Tajniš-
 tva www.puma.vojvodina.gov.rs

Rok za podnošenje prijave na Natječaj je do 10. ožujka 2023. godine.

Prijave na Natječaj se podnose isključivo na natječajnim obrascima Tajništva. Cjelokupna natječajna dokumentacija može se preuzeti u prostorijama Tajništva ili na internetskoj adresi: www.puma.vojvodina.gov.rs.

Prijave na Natječaj se podnose isključivo na natječajnim obrascima Tajništva, na srpskom jeziku ili na jeziku nacionalne manjine – nacionalne zajednice koji je u službenoj uporabi u tijelima Autonomne Pokrajine Vojvodine.

Prijave se podnose:

1. osobno, predajom pisarnici pokrajinskih tijela uprave u Novom Sadu;

2. poštom na adresu:

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice,

Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad

ZA NATJEČAJ – DODJELA PRORAČUNSKIH SREDSTAVA TIJELIMA I ORGANIZACIJAMA U AUTONOMNOJ POKRAJINI VOJVODINI U ČIJEM RADU SU U SLUŽBENOJ UPORABI JEZICI I PISMA NACIONALNIH MANJINA – NACIONALNIH ZAJEDNICA ZA 2023. GODINU

Prijave na Natječaj se dostavljaju u dva primjerka s dvije izjave ovjerene i potpisane od strane ovlaštene osobe podn-

ositelja prijave, ukoliko se sudjeluje u Natječaju po jednoj osnovi, ukoliko se istodobno sudjeluje u Natječaju po više osnova, prijave se dostavljaju u dva primjerka po svakoj osnovi, s isto toliko ovjerenih izjava.

Neće se uzeti u razmatranje nepravodobne ili nepotpune prijave, kod kojih nedostatak nije otklonjen po ukazivanju, kao ni prijave koje se ne odnose na Natječajem predviđene namjene ili su podnesene od strane neovlaštenih osoba.

Tajništvo po Natječaju sufinansira isključivo aktivnosti koje se realiziraju u razdoblju od dana raspisivanja Natječaja do 31. 12. 2023. godine.

Postupak Natječaja provodi povjerenstvo za razmatranje prijave koje formira pokrajinski tajnik. Povjerenstvo nakon razmatranja podnesenih prijava sastavlja listu vrednovanja i rangiranja prijava na Natječaju i dostavlja je pokrajinskom tajniku.

O dodjeli sredstava korisnika po provedenom postupku odlučuje pokrajinski tajnik rješenjem, koje je konačno. Rješenje o dodjeli sredstava će se objaviti na mrežnoj stranici Tajništva.

Dodatne informacije o Javnom natječaju se mogu dobiti u Tajništvu, na broj telefona 021/487-4677, putem elektroničke pošte livia.bata@vojvodina.gov.rs ili na mrežnoj stranici Tajništva na adresi www.puma.vojvodina.gov.rs.

Pokrajinski tajnik, Zsolt Szakállas, v.r.

Temeljem članka 63. Zakona o planiranju i izgradnji (*Sl. glasnik RS*, br. 72/2009, 81/2009 - ispr., 64/2010 - odluka US, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - odluka US, 50/2013 - odluka US, 98/2013 - odluka US, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 - dr. zakon, 9/2020 i 52/2021) i članka 89. Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata Prostornog i urbanističkog planiranja (*Službeni glasnik RS*, broj 32/2019), Tajništvo za građevinarstvo obavještava zainteresirane građane da će biti održana:

JAVNA PREZENTACIJA URBANISTIČKOG PROJEKTA

Urbanističko-arhitektonske razrade lokacije za izgradnju logističkog centra s intermodalnim terminalom na k. p. br. 33924/7 K. O. Donji grad u Subotici

(naručilac projekta – Grad Subotica)

Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid i dobiti informacije o Urbanističkom projektu od 3. do 9. ožujka 2023. godine, svakog radnog dana od 8 do 12 sati, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, Trg slobode 1, ured br. 204.

Urbanistički projekt se može pogledati i na službenoj internetskoj stranici Grada Subotice www.subotica.rs u rubrici Građevinarstvo – Javni uvid.

Stručni obrađivač predmetnog Urbanističkog projekta je Javno poduzeće za upravljanje cestama, urbanističko planiranje i stanovanje, Subotica.

Primjedbe i sugestije na planirana rješenja tijekom javnog uvida mogu se u pisanoj formi dostaviti Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 8 ili 9), od 3. do 9. ožujka 2023. godine.

Osoba ovlaštena za davanje potrebnih obavijesti o javnoj prezentaciji je Katarina Buljović.

Sve primjedbe prispjele u zakonskom roku bit će dostavljene Komisiji za planove.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS*, br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O DONIJETOM RJEŠENJU DA NIJE POTREBNA IZRADA STUDIJE O PROCJENI UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Dana 21. 2. 2023 donijeto je rješenje pod brojem IV-08/I-501-22/2023, kojim se utvrđuje da nije potrebna izrada studije o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta: Stanica za opskrbu gorivom motornih vozila i samoposlužna autoputerionica u Ulici 51. divizije na k. p. br. 18970/7 Novi grad (46.11861°, 19.68140°), čiji je nositelj »Visinski radnici« DOO, 51. divizije 91, Subotica.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima informiranja. Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na internetskoj adresi:

http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Resenja/501-22-2023.pdf.

Hrcsko na Dičijem prelu

Dječja pokladna manifestacija *Dičije prelo* u organizaciji Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva *Đurđin* održana je u subotu, 19. veljače, u župnoj dvorani. Maskirani mališani iz Đurđina ove godine posebno su se obradovali kada im je na maskenbal kao gost iznenađanja stigao *Hrcsko*. Brojne princeze, nogometaši, vile, anđeli, Pipi duga čarapa, vještice... svi su mu pohitali u zagrljaj. *Hrcsko* je prodefilirao sa svakim ponaosob po dvorani kako bi predstavio svaku masku, a cijeli program vodile su animatorice Subotičkog oratorija iz Đurđina.

J. D. B.

Pod maskama i u Sonti

Kao što je i obećao, *Hrcsko* je u pokladni ponedjeljak, 20. veljače, posjetio učenike koji pohađaju izborni predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u OŠ *Ivan Goran Kovačić* u Sonti. Njih oko stotinu okupilo se na druženje pod maskama. Tako je i bilo, jedva da smo mogli koga prepoznati. Mnoštvo nekih »čudnih likova« posjetilo je Sontu, te su na reviji po improviziranoj »pisti« prošetali odžačari, vile, čarobnjaci, super junaci, mačke, gusari, mumije, vještice, Indijanke, karte, liječnici, kuhari... Tek kasnije uspjeli smo doznati i poneka imena, i to zahvaljujući žiriju koji je imao zadatak izabrati najkreativnije maske. Tako su među prve tri maske u uzrastu od prvog do četvrtog razreda izabrani: **Marko Nikolić**, 3. razred – odžačar (I. mjesto), **Sergej Kokai**, 2. razred – mačak u čizmama (II. mjesto) i **Ivan Poturica** – gusar 1. razred (III. mjesto). Prva tri mjesta birana su i među starijim sudionicima, od 5. do 8. razreda. Tako se na prvom mjesto našla **Anđela Balog**, 7.

razred – anđeo (I. mjesto), **Nikola Vereš**, 5. razred – mumija (II. mjesto) i **Adrian Pišonić**, 5. razred – liječnik.

No, kakav bi to *Hrcko* bio gost kada ne bi donio darove za svu djecu. Na kraju programa, nakon plesa, kviza i druženja svi sudionici zasladili su se i osvježili *Hrckovim* darovima, a *Hrcko* im je ostavio i trajnu uspomenu – privjesak za ključeve s njegovim likom.

Dogovor je »pao« – vidimo se i nagodinu!

Ž. V.

Too optika

551-045

Subotica, kod glavne pošte.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga.
Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Prodaje se elevator, plug leopard dvobrazni, špediter, auto lada samara (i krovni nosač i auto prikolica trabanta), motor.
Tel.: 024/528-682.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomijskog djeteta i pomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdaje se u arendu – zakup poljoprivredno zemljište oko 2,5 km južno od sela Golubinci, površine 42 a i 73 m², parcela broj 7138 K. O. Golubinci. Dragan 063/509-902.

Izdaje se jednosoban stan na Proizvici u Subotici (42 kv, 4. kat, centralno grijanje s alokatorima, mali troškovi održavanja). Cijena je 120 eura plus režija. Info na telefon: 063/8857124.

Prodajem ili mijenjam poslovni prostor u neposrednoj blizini centra Šida površine 100 m², za nekretninu na Hrvatskom primorju. Sve informacije na telefon: 062/8681437 ili 064/6590730.

Prodajem kuću za odmor, 40 m² na placu od 500 m², na Hvaru, s dvije sobe, kuhinjom i kupatilom, s namještajem. Kuća je 13 km od Sućuraja, 100 m od glavnog puta. Do mora je 1 km ili 2,2 km. Cijena 45.000 eura. Tel.: 062 205973.

Prodaje se trobrzdni plug (14 cola) obrtač *regent* fiksno s predplužnjacima i 2 crtala i 2 kotača u radnom stanju (2.200 eura). Telefon: 064-228-11-00.

Potreban konobar ili konobarica za rad u sezoni na Pelješcu. Osigurana je hrana, smještaj, plaća je po dogovoru. Kontakt osoba Jasmina Kušić +385-99-5977155.

Poklanjam autorsko djelo. 40 inovacija, tehnologija, izuma, poslovnih projekata iz raznih oblasti proizvodnje i usluga. Tel.: 064/499-2342 (viber).

Prodajem poljoprivredno zemljište, parcele broj 33565/1 i 33564 k.o. Donji Grad, za 8.500 eura/jutro. Kontakt 064/3758889.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS, br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTEJU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA PROJEKTA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta »UNTERMOLO« DOO, Novosadskog sajma 3, Novi Sad, podnio je dana 13. 2. 2023. godine Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: Fotonaponska elektrana »Bikovo«, na k. p. br. 103/1 K. O. Bikovo (46.00132°, 19.68437°).

Uvid u podatke i dokumentaciju iz predmetnog zahtjeva može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, I. kat, soba 128), svakog radnog dana od 8 do 14 sati.

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš osobno, poštom ili elektronički na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* koji

VAŽI DO 28. 2. 2023.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine.

Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata.

Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio *Fortuna*, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati.

Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

HRT

Emisije programa za Hrvate izvan RH emitiraju se ponedjeljkom, utorkom, srijedom i četvrtkom na Drugom programu HTV-a poslije 18 sati i to prema sljedećem rasporedu:

- ponedjeljak u 18 sati i 20 minuta – dokumentarni film o Hrvatima izvan RH
- utorak u 18 sati i 20 minuta – *Glas domovine*
- srijeda u 18 sati i 20 minuta – *Pogled preko granice* – Hrvati u BiH
- četvrtak u 18 sati i 10 minuta – *Globalna Hrvatska*

Emisije se repriziraju ponedjeljkom i srijedom (dokumentarni filmovi o Hrvatima izvan RH i *Pogled preko granice*) na HTV 4 od 20 sati i 30 minuta, a *Globalna Hrvatska* reprizira se na HTV 4 subotom u 17 sati i 10 minuta. Na satelitskom HRT Int. sve spomenute emisije prikazuju se u skladu s vremenskim zonama, a mogu se pogledati i na multimedijskoj platformi HRTi te na internetskom portalu *Glas Hrvatske*.

VINKOVAČKA TELEVIZIJA

Televizijska emisija *Hrvatska rič iz Vojvodine* u trajanju od 45 minuta, emitira se petkom od 21 sati i 45 minuta. Emisiju realizira redakcija NIU *Hrvatska riječ*.

Завичајна галерија др Винко Перчић
Dr Vinko Perčić Képtár Szabadka
 Zavičajna galerija *dr. Vinko Perčić*
 Maksima Gorkog 22, 24000 Subotica
 Del. br: 01- 2339/23
 Datum: 18. 1. 2023.

Temeljem članka 48. Zakona o radu (*Sl. glasnik RS*, br. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14, 13/17 - odluka US, 113/17 i 95/18 - autentično tumačenje), članka 35. i članka 36. Zakona o kulturi (*Službeni glasnik RS*, br. 72/09, 13/16 i 30/16 – ispr., 6/20, 47/21 i 78/21), a temeljem članka 19. Statuta Zavičajne galerije *dr. Vinko Perčić* i Odluke Upravnog odbora Zavičajne galerije *dr. Vinko Perčić* br. 01-I-2338/23 od dana 18. 1. 2023. godine, Upravni odbor Zavičajne galerije *dr. Vinko Perčić* dana 18. 1. 2023. godine raspisuje:

JAVNI NATJEČAJ

Za izbor i imenovanje ravnatelja:
Zavičajna galerija *dr. Vinko Perčić* Subotica
***Dr Vinko Perčić* Képtár, Szabadka**
Zavičajna galerija *dr. Vinko Perčić*, Subotica

Ravnatelj Zavičajne galerije *dr. Vinko Perčić* Subotica (u daljem tekstu: Galerija) se imenuje na mandatni period od 4 godine.

Kandidat za ravnatelja Galerije treba ispunjavati sljedeće uvjete:

1. da je državljanin Republike Srbije;
2. da je punoljetan;
3. da ima visoku stručnu spremu, VII. stupanj stručne spremlje, Akademija likovnih umjetnosti;
4. da ima najmanje 5 (pet) godina radnog iskustva u kulturi;
5. da posjeduje organizatorske sposobnosti;

6. da protiv njega nije pokrenut kazneni postupak za djelo koje ga čini nedostojnim za obavljanje dužnosti ravnatelja i da nije pravosnažnom sudskom odlukom osuđen za kazneno djelo koje ga čini nedostojnim za obavljanje dužnosti ravnatelja Ustanove.

Kandidati za ravnatelja Galerije uz prijavu podnose:

1. prijedlog Programa rada i razvoja Galerije za period od 4 godine;
2. diplomu ili uvjerenje o stečenom visokom obrazovanju (ovjerenu presliku);
3. dokaz o radnom iskustvu (preslika radne knjižice i/ili potvrda od poslodavca);
4. uvjerenje o državljanstvu Republike Srbije (preslika uvjerenja);
5. izvod iz matične knjige rođenih (preslika izvoda);
6. uvjerenje da se protiv njega ne vodi kazneni postupak (izdano od mjesno nadležnog Osnovnog suda – prema prebivalištu kandidata);
7. uvjerenje da nije osuđivan pravosnažnom sudskom odlukom (izdano od RS MUP PU – prema prebivalištu kandidata);
8. detaljni radni životopis.

Prijave s potrebnim dokazima o ispunjenosti uvjeta podnose se Upravnom odboru Zavičajne galerije *dr. Vinko Perčić* Subotica, neposredno, radnim danima od 10 do 18 sati u prostorijama Galerije ili preporučenom pošiljkom u zatvorenoj omotnici s naznakom »Prijava za konkurs direktora – NE OTVARATI«, na adresu: Zavičajna galerija *dr. Vinko Perčić* Subotica, Maksima Gorkog br. 22, 24000 Subotica.

Rok za podnošenje prijave je 8 (osam) dana od dana oglašavanja javnog natječaja u dnevnom listu: *Politika*, *Hrvatska riječ*, na oglasnoj ploči Galerije, kao i na mrežnoj stranici Nacionalne službe za zapošljavanje.

Predsjednik Upravnog odbora
 Zvonko Boškić

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS*, br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTEJUV ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA PROJEKTA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta Grad Subotica, Trg slobode 1, podnio je dana 13. 2. 2023. godine Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: Izgradnja fekalne kanalizacije u naselju Čantavir i Dušanovo na k. p. br. 8665, 3732, 3787, 3771, 3772, 3717, 3799, 2120/1, 3719, 3743, 3738, 3761, 3760, 3755, 3794, 3719, 3713/1, 3719, 3746, 3735, 3733, 3729, 3734, 3745, 3714, 3726, 3741, 3736, 3742, 3766, 3709, 3737, 3740, 3752, 3744, 3790, 3788, 3759, 3763, 3764, 3765, 3766, 3767, 3773, 3774, 3781, 3786, 3787, 3716, 3813, 3795, 409/5 KO Čantavir.

Uvid u podatke i dokumentaciju iz predmetnog zahtjeva može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, I. kat, soba 128), svakog radnog dana od 8 do 14 sati.

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš osobno, poštom ili elektronički na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Grad Subotica
Gradonačelnik
Broj: II-464-30/2023
Dana: 13. 2. 2023.
24000 Subotica
Trg slobode 1

Na temelju članka 99. stavak 5. Zakona o planiranju i izgradnji (*Sl. glasnik RS*, broj 72/2009, 81/2009-ispravak, 64/2010-odluka US, 24/2011, 121/2012, 42/2013-odluka US, 50/2013 – odluka US, 98/2013 – odluka US, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 – dr.zakon, 9/2020 i 52/2021), i članka 16. Odluke o pribavljanju, otuđenju i davanju u zakup građevinskog zemljišta i pretvaranju prava zakupa na građevinskom zemljištu u pravo vlasništva (*Sl. list Grada Subotice*, broj 14/2015 i 53/2016),

Gradonačelnik Grada Subotice donosi

ODLUKU

O RASPISIVANJU JAVNOG OGLASA ZA OTUĐENJE GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA (ZEMLJIŠTE) U JAVNOM VLASNIŠTVU GRADA SUBOTICE RADI IZGRADNJE U POSTUPKU JAVNOG NADMETANJA (DRAŽBA)

I. PREDMET OTUĐENJA:

1. čestica br. 614/1 u površini 05a 47m², upisana u list nekretnina br. 4518 K.O. Palić, u javnom vlasništvu Grada Subotice,
2. čestica br. 614/2 u površini 05a 44m², upisana u list nekretnina br. 4518 K.O. Palić, u javnom vlasništvu Grada Subotice,
3. čestica br. 614/3 u površini 05a 42m², upisana u list nekretnina br. 4518 K.O. Palić, u javnom vlasništvu Grada Subotice,
4. čestica br. 614/4 u površini 05a 45m², upisana u list nekretnina br. 4518 K.O. Palić, u javnom vlasništvu Grada Subotice,
5. čestica br. 614/5 u površini 05a 49m², upisana u list nekretnina br. 4518 K.O. Palić, u javnom vlasništvu Grada Subotice,
6. čestica br. 614/6 u površini 05a 33m², upisana u list nekretnina br. 4518 K.O. Palić, u javnom vlasništvu Grada Subotice,

II. KOMUNALNA OPREMLJENOST:

1. čestica br. 614/1 K.O. Palić, asfaltirana pristupna cesta i javna rasvjeta.
2. čestica br. 614/2 K.O. Palić, asfaltirana pristupna cesta i javna rasvjeta.
3. čestica br. 614/3 K.O. Palić, asfaltirana pristupna cesta i javna rasvjeta.
4. čestica br. 614/4 K.O. Palić, asfaltirana pristupna cesta i javna rasvjeta.
5. čestica br. 614/5 K.O. Palić, asfaltirana pristupna cesta i javna rasvjeta.
6. čestica br. 614/6 K.O. Palić, asfaltirana pristupna cesta i javna rasvjeta.

III. URBANISTIČKI UVJETI:

– Čestica.br. 614/1, 614/2, 614/3, 614/4, 614/5 i 614/6 K.O. Palić prema Planu generalne regulacije V. za sjeverni dio zone »Palić« i dio zone »Radanovac« u Subotici (*Sl. list Grada Subotice* broj 15/2013), utvrđeno je da se nalaze u dijelu bloka 65 u zoni obiteljskog stanovanja srednje gustoće.

U okviru zone OBITELJSKOG STANOVANJA SREDNJE GUSTOĆE ovisno od veličine čestice, dozvoljena je gradnja sljedećih objekata:

- obiteljski stambeni objekt
- obiteljsko stambeno-poslovni ili poslovno-stambeni objekt
- poslovni objekt (može se graditi kao jedinstveni objekt na čestici ili kao zasebni objekt na čestici s obiteljskim stambenim objektom)
- drugi objekti na čestici (pomoćni)
- max. indeks zauzetosti čestice je 40%
- max. katnost glavnog objekta je P+1+Pk.

Rok za podnošenje urednog zahtjeva za izdavanje građevinske dozvole:

Osoba koje stekne vlasništvo (u daljnjem tekstu: Stjecatelj) obvezuje se tijelu nadležnom za izdavanje građevinske dozvole, u roku od osam mjeseci od dana sklapanja ugovora o stjecanju zemljišta, podnijeti uredan zahtjev za izdavanje građevinske dozvole za izgradnju objekta čija je izgradnja predviđena važećim planskim aktom.

IV. TRŽIŠNA CIJENA ZEMLJIŠTA:

Početna cijena (tržišna vrijednost) zemljišta koje se otuđuje je:

1. čestica br. 614/1 K.O. Palić u površini 05a 47m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 532.537,32 dinara, iznos pologa: 159.761,20 dinara,
2. čestica br. 614/2 K.O. Palić u površini 05a 44m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 529.617,61 dinara, iznos pologa: 158.885,30 dinara,
3. čestica br. 614/3 K.O. Palić u površini 05a 42m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 527.669,52 dinara, iznos pologa: 158.300,86 dinara,
4. čestica br. 614/4 K.O. Palić u površini 05a 45m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 530.590,20 dinara, iznos pologa: 159.177,06 dinara,
5. čestica br. 614/5 K.O. Palić u površini 05a 49m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 534.484,44 dinara, iznos pologa: 160.345,33 dinara,
6. čestica br. 614/6 K.O. Palić u površini 05a 33m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 518.907,48 dinara, iznos pologa: 155.672,24 dinara.

Tržišnu vrijednost zemljišta utvrđuje ovlašteni sudski vještak.

Tržišna cijena zemljišta ne može biti niža od cijene utvrđene aktom nadležnog poreznog tijela.

Sudionici na javnom nadmetanju (u daljnjem tekstu: dražbi) dužni su uplatiti polog (zajamčeni iznos) koji predstavlja iznos u visini od 30% od početne cijene zemljišta, na depozitni račun Grada Subotice br. 840-1027804-55 s pozivom na broj 69-236, model 97.

Sudioniku dražbe koji ne ostvari pravo kupnje zemljišta, uplaćeni polog bit će vraćen u roku od pet radnih dana od dana provedenog postupka (visina iznosa koji se vraća jednaka je dinarskom iznosu uplaćenom na ime pologa), osim ako sudionik odustane od svoje ponude ili ne pristupi dražbi.

V. POSTUPAK DRAŽBE:

Postupak dražbe provodi Povjerenstvo za građevinsko zemljište (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo).

Na dražbi mogu sudjelovati pravne i fizičke osobe koje podnesu pismene prijave na adresu: Subotica, Trg slobode 1, putem Službe za opću upravu i zajedničke poslove Gradske uprave Subotica, u uslužnom centru, na prizemlju Gradske kuće, šalter broj 16 i 17 ili poštom.

Prijave se podnose u zatvorenoj kuverti s naznakom »Prijava na oglas za otuđenje građevinskog zemljišta u javnom vlasništvu Grada Subotice – NE OTVARATI«.

Prijave se podnose Povjerenstvu za građevinsko zemljište putem Tajništva za imovinsko-pravne poslove, Službe za imovinsko-pravne poslove i građevinsko zemljište.

Na poleđini se upisuje naziv i adresa podnosioca prijave, broj telefona i ime i prezime osobe ovlaštene za kontakt.

Oglas je otvoren od 24. veljače 2023. godine, zaključno s 27. ožujkom 2023. godine, što predstavlja rok za podnošenje pismenih prijava.

Prijava podnesena putem pošte smatra se pravodobnom ukoliko se podnese u danom roku, a u pisarnicu Gradske uprave bude zaprimljena najkasnije 31. ožujka 2023. godine do 10 sati.

Prijava pravne osobe sadrži: pun naziv i sjedište, matični broj, porezni identifikacijski broj i broj rješenja o registraciji kod nadležnog tijela.

Prijava se ovjerava potpisom i pečatom ovlaštene osobe.

Prijava fizičke osobe sadrži: ime i prezime, adresu, jedinstveni matični broj građana, a ako je osoba poduzetnik i podatke o upisu u registar nadležnog tijela (broj, datum i naziv tijela) i porezni identifikacijski broj.

Prijava treba sadržavati sve podatke o čestici za koju se ista podnosi.

Uz prijavu se prilaže:

- izvornik ili ovjereni preslik akta o registraciji (Izvadak iz APR-a) za pravne osobe,
- preslik osobne iskaznice ili putovnice, za fizičke osobe,
- rješenje o upisu radnje u Registar - za poduzetnike,
- dokaz o uplati pologa,
- izjava da prihvaća sve posebne uvjete iz oglasa i
- za osobe koje zastupa punomoćnik, ovjerena punomoć od strane javnog bilježnika.

Pravo sudjelovanja na dražbi imaju samo osobe koje podnesu pravodobnu i potpunu prijavu, odnosno osobe koje po zahtjevu Povjerenstva za građevinsko zemljište otklone nedostatke prijave.

Zemljište se otuđuje sudioniku dražbe koji ponudi najveću cijenu za predmetno zemljište, a koja se naknadno ne može umanjivati.

Sudioniku dražbe čija se ponuda prihvati, uplaćeni polog uračunat će se u kupoprodajnu cijenu i oduzeti od vrijednosti postignute na dražbi.

Dražbu otvara predsjednik ili ovlašteni član Povjerenstva i utvrđuje:

1. Broj pravodobnih i potpunih prijava
2. Broj nepravodobnih i nepotpunih prijava
3. Nazive, odnosno imena sudionika koji su stekli pravo sudjelovanja
4. Nazočne sudionike javnog nadmetanja, odnosno njihove zakonske zastupnike ili ovlaštene predstavnike i imaju li urednu opunomoćenje – ovlaštenje da sudjeluju na dražbi.

Dražba se provodi po sljedećem postupku:

1. Predsjednik ili ovlašteni član Povjerenstva objavljuje početni iznos koji je predmet dražbe i poziva sudionike da isti iznos prihvate

2. Ukoliko sudionik ne prihvati početni iznos, gubi pravo na povrat uplaćenog pologa

3. Predsjednik ili ovlašteni član Povjerenstva poziva sudionike da daju svoje ponude iznosa cijene, uvećane za najmanje 1% od početnog iznosa, odnosno od posljednje dane ponude

4. Sudionici se javljaju za davanje ponude podizanjem ruke

5. Predsjednik ili ovlašteni član Povjerenstva pokretom ruke dopušta sudioniku koji se najranije javio da da svoju ponudu

6. Sudionik dražbe dužan je kazati u ime kojeg ponuđača koji iznos nudi

7. Predsjednik ili ovlašteni član Povjerenstva tri puta pita daje li netko više od najvećeg prethodno ponuđenog iznosa i nakon trećeg poziva konstatira koji je najveći iznos ponuđen i ime ponuđača koji stječe pravo na stjecanje zemljišta.

Svaki sudionik dražbe tijekom rada Povjerenstva ima pravo upućivati primjedbe na rad Povjerenstva i na tijek postupka, što se unosi u zapisnik.

Po okončanom postupku dražbe, gradonačelnik Grada Subotice donijet će Rješenje o otuđenju zemljišta.

Rješenje se dostavlja svim sudionicima u postupku.

Stjecatelj je dužan najkasnije u roku od 30 dana od dana donošenja rješenja o otuđenju zemljišta, s Gradom Subotica sklopiti ugovor o otuđenju zemljišta.

Ukoliko Stjecatelj ne sklopi ugovor o otuđenju u navedenom roku, Rješenje o otuđenju zemljišta stavlja se izvan snage bez prava Stjecatelja na povrat uplaćenog pologa za sudjelovanje na dražbi.

Stjecatelj zemljišta cijenu zemljišta postignutu na dražbi plaća jednokratno u roku 15 dana od sklapanja ugovora o otuđenju.

Stjecatelj zemljišta preuzima zemljište u viđenom stanju.

Sudionik dražbe koji smatra da je zemljište otuđeno suprotno odredbama zakona, te da mu je na taj način povrijeđeno pravo, može podnijeti nadležnom sudu tužbu za poništenje ugovora u roku od osam dana od dana saznanja za sklapanje ugovora, a najkasnije 30 dana od dana sklapanja ugovora.

Postupak dražbe u svemu ostalom provest će se sukladno odredbama Odluke o pribavljanju, otuđenju i davanju na zakup građevinskog zemljišta i pretvaranja prava zakupa na građevinskom zemljištu u pravo vlasništva (*Sl. list Grada Subotice*, broj 14/2015 i 53/2016).

Dražba će biti održana 6. travnja 2023. godine, s početkom u 12 sati, u Plavoj dvorani Gradske kuće, Subotica, Trg slobode 1.

Kompletni tekst Oglasa bit će objavljen u *Službenom listu Grada Subotice*, na oglasnoj ploči Gradske uprave Subotica, Trg slobode 1, u razdoblju od 24. veljače 2023. godine do 27. ožujka 2023. godine, na internetskoj stranici Grada www.subotica.rs, u rubrici »Natječaj i oglasi« i u lokalnom tisku: *Subotičke novine*, *Magyar Szó*, *Hrvatska riječ*.

Sve informacije u svezi oglasa mogu se dobiti u Službi za imovinsko-pravne poslove i građevinsko zemljište, II. kat, ured broj 238/3 ili na tel: 024/626-842, svakog radnog dana od 8 do 12 sati.

Gradonačelnik, Stevan Bakić v. r.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise,
upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 487 46 04 F: +381 21 557 074; 456 986
adrian.borka@vojvodina.gov.rs
KLASA: 128-90-25/2023-05
DATUM: 22. 2. 2023. godine

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, Novi Sad, na temelju članka 7. Pokrajinske skupštinske odluke o dodjeli proračunskih sredstava za unaprjeđenje položaja nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica i razvoj multikulturalizma i tolerancije (*Službeni list APV*, broj 8/2019) u svezi članaka 11., 12. i 23. stavak 4., 25. i 26. Pokrajinske skupštinske odluke o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2023. godinu (*Službeni list APV*, broj 54/2022), članka 6. Uredbe o sredstvima za poticanje programa ili nedostajućeg dijela sredstava za financiranje programa od javnog interesa koje realiziraju udruge (*Sl. glasnik RS*, br. 16/2018) i članka 3. stavak 1. Pravilnika o dodjeli proračunskih sredstava Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice za unaprjeđivanje položaja nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica i razvoj multikulturalizma i tolerancije u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini (*Službeni list APV*, broj 7/2023), raspisuje

JAVNI NATJEČAJ ZA SUFINANCIRANJE PROGRAMA I PROJEKATA USMJERENIH NA UNAPRJEĐIVANJE PRAVA NACIONALNIH MANJINA – NACIONALNIH ZAJEDNICA U AP VOJVODINI U 2023. GODINI

Javni natječaj se raspisuje za programe i projekte udruga, fondova i fondacija (u daljnjem tekstu: podnositelj prijave), usmjerene na ostvarivanje prava nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica s teritorija Autonomne Pokrajine Vojvodine u 2023. godini.

I. RASPODJELA SREDSTAVA

Javni natječaj se raspisuje na ukupan iznos od 33.000.000,00 dinara, po nacionalnim manjinama – nacionalnim zajednicama:

Mađarska nacionalna manjina – nacionalna zajednica	15.450.000,00 dinara
Romska nacionalna manjina – nacionalna zajednica	3.350.000,00 dinara
Hrvatska nacionalna manjina – nacionalna zajednica	3.200.000,00 dinara
Slovačka nacionalna manjina – nacionalna zajednica	3.200.000,00 dinara
Rumunjska nacionalna manjina – nacionalna zajednica	2.350.000,00 dinara
Rusinska nacionalna manjina – nacionalna zajednica	1.200.000,00 dinara
Bunjevačka nacionalna manjina – nacionalna zajednica	1.050.000,00 dinara
Makedonska nacionalna manjina – nacionalna zajednica	660.000,00 dinara
Ukrajinska nacionalna manjina – nacionalna zajednica	410.000,00 dinara
Njemačka nacionalna manjina – nacionalna zajednica	300.000,00 dinara
Češka nacionalna manjina – nacionalna zajednica	130.000,00 dinara
Crnogorska nacionalna manjina – nacionalna zajednica	600.000,00 dinara
Ostale nacionalne manjine – nacionalne zajednice	1.100.000,00 dinara

II. UVJETI NATJEČAJA

Na javni natječaj za dodjelu proračunskih sredstava Pokrajinskog tajništva za unaprjeđivanje položaja nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica se mogu prijaviti isključivo podnositelji prijave, koji imaju registrirano sjedište na teritoriju AP Vojvodine.

Na javni natječaj se ne mogu prijavljivati izravni i neizravni proračunski korisnici, gospodarska društva i nacionalna vijeća nacionalnih manjina.

Natječajna dokumentacija može se preuzeti od 22. 2. 2023. godine u prostorijama Tajništva ili na mrežnoj stranici Tajništva www.puma.vojvodina.gov.rs.

Rok za podnošenje prijava je 10. 3. 2023. godine.

Na javnom natječaju se dodjeljuju sredstva za programe i projekte podnositelja prijave, usmjerene na ostvarivanje prava nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica, a naročito za:

očuvanje i njegovanje jezika, narodnih običaja i starih zanata;

zaštitu i prezentaciju folklorne baštine;
 stvaranje uvjeta za razvoj kulture, znanosti i umjetnosti;
 njegovanje i poticanje narodnog stvaralaštva;
 predstavljanje kulturnih dobara od iznimnog značaja;
 književno, dramsko, scensko, glazbeno i likovno stvaralaštvo,
 memorijale, festivale, jubilarne manifestacije, umjetničke kolonije,
 kampove kojima se njeguju tolerancija i prava nacionalnih manjina
 – nacionalnih zajednica;
 konferencije, turnire, skupove i slično, kojima se njeguju tolerancija i prava nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica;
 njegovanje i razvoj amaterizma, gostovanja ansambala;
 suradnju s matičnim zemljama i druge oblike suradnje;
 projekte koji se odnose na razvijanje, očuvanje i njegovanje duha međunacionalne tolerancije kod mladih;
 unaprjeđenje produkcije i produkciju televizijskog i radijskog programa, internet prezentacija, drugih oblika elektroničkih prezentacija, tiskanih propagandnih aktivnosti, aktivnosti u tiskanim medijima i drugih oblika medijskih aktivnosti.

Tajništvo po Natječaju sufinancira isključivo aktivnosti koje se realiziraju u razdoblju od dana raspisivanja natječaja do 31. 12. 2023. godine.

Javni natječaj se objavljuje u *Službenom listu Autonomne Pokrajine Vojvodine*, u jednom od javnih glasila koje pokriva cijeli teritorij APV i na mrežnoj stranici Tajništva, kao i na portalu e-Uprava, na srpskom jeziku i na jeziku nacionalne manjine koji je u službenoj uporabi u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini.

Prijave se podnose isključivo na natječajnim obrascima Tajništva u jednom primjerk.

Prijave na javni natječaj se podnose na srpskom jeziku ili na jeziku nacionalne manjine koji je u službenoj uporabi u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini;

Prijave se podnose:

1. osobno predajom pisarnici pokrajinskih tijela uprave u Novom Sadu;

2. poštom na adresu:

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, Bulevar Mihaila Pupina 16, 21000 Novi Sad

ZA JAVNI NATJEČAJ – SUFINANCIRANJE PROGRAMA I PROJEKATA USMJERENIH NA UNAPRJEĐIVANJE PRAVA NACIONALNIH MANJINA – NACIONALNIH ZAJEDNICA U AP VOJVODINI U 2023. GODINI

Tajništvo zadržava pravo od podnositelja prijave po potrebi tražiti dodatnu dokumentaciju i informacije, odnosno za dodjelu sredstava odrediti ispunjenje dodatnih uvjeta.

Pokrajinsko tajništvo donosi rješenje o raspodjeli sredstava, koje se objavljuje na zvaničnoj mrežnoj stranici Tajništva i na portalu E-uprava.

Podnositelj prijave kome budu dodijeljena sredstva po Javnom natječaju, u obvezi je dostaviti Tajništvu podatak o posebnom namjenskom podračunu, otvoren kod Uprave za trezor za svaku pojedinačnu namjenu (program/projekt), najkasnije do 1. 5. 2023. godine.

Dodatne informacije o javnom natječaju se mogu dobiti u Tajništvu, na br. tel. 021 / 487 46 08, putem e-pošte adrian.borka@vojvodina.gov.rs ili mrežnoj stranici Tajništva na adresi www.puma.vojvodina.gov.rs.

Pokrajinski tajnik, Zsolt Szakállas, v. r.

U NEKOLIKO SLIKA

Maskenbal u Starčevu

Suva pogača

Pepelnicom ili Čistom srijedom počinje korizma, vrijeme od 40 dana. Korizma je vrijeme koje prethodi i oraspoložuje za slavlje Vazma. Vrijeme slušanja Božje riječi i obraćenja, priprave i spomena krštenja, pomirenja s Bogom te s braćom i sestrama, vrijeme češćega posezanja za »oružjem kršćanske pokore«: molitvom, postom i dobrim djelima. U korizmi se postilo, pa ćemo i mi u našem KuHaRu narednih tjedana objavljivati recepte za *ila* koja su se spremala u korizmi.

Suva pogača se jela na Čistu srijedu i na Veliki petak. Kad dođe na stol, iskida se na komade. Vrlo je tvrda i zato se uz nju najviše jela i *soparna čorba*. A neki su u vrijeme korizme živjeli o kruhu i vodi, tj. *suvoj pogači* i vodi. Kad se pekla u krušnoj peći, *suva pogača* je bila boljeg okusa jer se peč užarila *ogrizinama* (suhe stabljike kukuruzovine) koje su joj dale tu osebnost. Nekoć kad je peč bila jako dobro užarena, a kako je *suva pogača* tanka, moralo se strugati nožem kad malo zagori.

Sastojci:

0,5 kilograma brašna
vode koliko zahvati (oko 2 dl)
malo soli

Priprema:

Od vode i brašna zamijesi se tijesto kao za kruh. Može se odmah razviti. Tijesto se razvalja oklagijom na veličinu kruga promjera oko 30 centimetara. Peče se u dobro zagrijanoj pećnici ili u krušnoj peći na 200 stupnjeva Celzija, a gotovo je kada se kora stane rumeniti i pomalo zagarat. *Suva pogača* se »umije« vodom i zamota u krpu.

KuHaR tradicionalnih jela pripremamo uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

5+Plus**Paket
SIGURNOSTI**

za samo

3.600 RSD**GODIŠNJE****Osiguranje
drugačije od svih**

Opres u vožnji i briga o automobilu i ljudima u njemu nekada nisu dovoljni da nas zaštite od nepredviđenih okolnosti na putu.

Zato Milenijum osiguranje u svojoj ponudi ima polisu koja pokriva najčešće rizike po automobil i lica u njemu, a omogućava Vam da jednom polisom obezbedite sebe, svoj automobil i druge putnike u njemu.

Polisa Paket 5+ predstavlja paket sigurnosti, a za samo 3.600RSD godišnje dobijate osiguranje od sledećih rizika:

1. Lom stakala na vozilu
2. Osiguranje lica u vozilu
3. Zamensko vozilo
4. Troškovi pomoći na putu
5. Prirodni rizici (oluja, grom, grad, snežna lavina i poplava)

MILENIJUM®
OSIGURANJEwww.mios.rs
011/ 715 23 00**RADIO MARIJA**

NOVI SAD	90,0 MHz
SUBOTICA	90,7 MHz
SOMBOR	95,7 MHz
VRDNIK	88,4 MHz
NIŠ	102,7 MHz
LESKOVAC	107,4 MHz

ILI-ILI**AKCIJA**Priključenje **BESPLATNO**

- + Birate između:
- 6 meseci po 1 dinar ili
  - 12 meseci sa 50% popusta

**Astra
Telekom**

011 44 22 009

**NIU Hrvatska riječ i
Fundacija A.G. Matoš
vas pozivaju
na promociju knjige**

Fragmenti

***Izbor intervjua
2003. – 2022.***

**koja će se održati
u Fundaciji A.G. Matoš,
Studentski trg 10/Ml., Beograd
3. 3. 2023. u 18 sati**

Fragmenti

***Izbor intervjua
2003. – 2022.***